

In dit nummer:

- * *ACTIVITEITENKALENDER*
- * *DE REIS NAAR PARIJS*
- * *VOORWOORD*
- * *DE PARKKIOSK IN OOSTENDE (2)*
- * *DE OOSTENDS(CH)E STADSBIEB (3)*
- * *HET FORT NAPOLEON*
- * *UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS
POLITIEAGENT (2)*

Gidsenblad
LANGE NELLE
OOSTENDE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE
van de WEST-VLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor OOSTENDE 1
Verantwoordelijke uitgever:
Patricia Veris, Nachtegalenlaan 50, 8400 Oostende

ERRATA : bladzijde 60 en 63 moeten verwisseld worden

IN DIT NUMMER:

Inhoud:

36	<i>ACTIVITEITENKALENDER</i>	<i>REDACTIE</i>
38	<i>DE REIS NAAR PARIJS</i>	<i>REDACTIE</i>
40	<i>VOORWOORD</i>	<i>MARC LOY</i>
41	<i>DE PARKKIOSK IN OOSTENDE (2)</i>	<i>VINCENT DUFLOU</i>
58	<i>DE OOSTENDS(CH)E STADSBIEB (3)</i>	<i>DIRK BEIRENS</i>
61	<i>HET FORT NAPOLEON</i>	<i>DIRK BEIRENS</i>
64	<i>UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS POLITIEAGENT (2)</i>	<i>REDACTIE</i>

Verantwoordelijke uitgever en secretaris:

Patricia Veris, Nachtgalenlaan 50, 8400 Oostende

De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen
(overname mag, mits bronvermelding)

Redactie:

Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

Vormgeving:

Herman Moerman, Parijsstraat 11/6, 8400 Oostende

Voorzitter:

Marc Loy, Batterijstraat 70, 8450 Bredene

Dispatching:

(059) 80 73 81 (Fax en telefoon)

Rekeningnummer:

068-2075070-73

Lidmaatschapsbijdrage 2000 = 500 BEF

Activiteitenkalender

Redactie

Wilt u zeker weten of een activiteit al dan niet doorgaat, contacteer secretaris Patricia Veris: tel. (059) 80 62 39 - fax (059) 80 12 54

KERKHOF PERE-LACHAISE

Dinsdag 20 juni 2000 om 20 uur in zaal 'Den Anklap', Leffingestraat 85, Oostende, houdt de heer Jan Nuytten een exclusieve voordracht, geïllustreerd met dia's, over het Parijse kerkhof Père-Lachaise, als voorbereiding op de Parijsreis van 24 juni 2000 (waarover verder meer) en om het gidsen ter plaatse te vereenvoudigen.

Alle belangstellenden, maar vooral de Parijsreisdeelnemers, zijn van harte uitgenodigd.

In oktober 1992 hield de heer Nuytten die toen beroepshalve dagelijks met overlijden, begraven en cremieren te maken had, voor onze gidsenkring een wandelvoordracht op het stedelijk kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg. Zijn kennis over de funeraire cultuur kon hij toen op een boeiende, wetenschappelijk verantwoorde en gedreven manier op de massaal opgekomen toehoorders overdragen.

KREKENFIETSELING

Vrijdag 30 juni 2000: afspraak om 19 uur aan het St.-Annakerkje in Stene-Dorp.

Gids René Vandercruyssen begeleidt ons gedurende een ruim twee uur durende fietstocht: afwisselend peddelen en becommentarieerd bewonderen. René gidst ons door het geklasseerde krekengebied, op de Groene 62

en langs de 'Keignaert' in Zandvoorde. **Let wel: eigen, perfect werkende (licht!) fiets meebrengen!**

Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF

JODEN SPOREN IN OOSTENDE

Zondag 3 september 2000: afspraak om 10.30 uur aan de ingang van de tentoonstellingsruimte van de Venetiaanse Gaanderijen.

Eeuwenlang waren joden overal ter wereld, en dus ook in onze contreien, op zoek naar een vaste verblijfplaats. Tijdens de Middeleeuwen bijvoorbeeld mochten zij zich niet vestigen binnen de beschermende poorten van een stad zoals Oostende. Doordat Oostende een belangrijke halte was op de handelsroute Keulen- Londen trof men hier toch geregeld joodse handelaars op doortocht aan.

Tijdens de tweede helft van de 18de eeuw heerste keizer Jozef II van Oostenrijk over onze streken. Waarschijnlijk door zijn open houding ten opzichte van andersgelovigen werden joden meer en meer getolereerd in onze stad. Eén van de eerste joden die zich hier kwamen vestigen, was de Amsterdammer Ezechiël de Jonghe.

De joodse aanwezigheid nam gestadig toe en toen Oostende in de 19de eeuw 'Koningin der Badsteden' werd, bestond de Israëlitische gemeenschap uit een veertigtal families afkomstig

uit diverse landen. Er waren ook heel wat Oost-Europese joden bij die massaal op de vlucht geslagen waren na de doorvoering van de antisemitische wetten in hun land. Tijdens de zomermaanden groeide het aantal gezinnen aan tot 300. Onze badstad werd druk bezocht door prominente gasten zoals o.a. de familie Rothschild uit Frankfurt en baron Gerson von Bleichroder, financieel adviseur van Bismarck. Bij gebrek aan een degelijke gebedsruimte, stelde hij een gedeelte van zijn woning ter beschikking voor het houden van de joodse eredienst. Na jaren zoeken naar een geschikte locatie werd uiteindelijk in 1911, aan het Filip van Maastrichtplein, de Oostendse, joodse synagoge voltooid en ingewijd. Dit gebouw is één van de belangrijkste synagogen van België.

In de loop van de 20ste eeuw vertoefden verschillende joodse persoonlijkheden in onze stad en omgeving. Tijdens zijn verblijf in Den Haan nam de wetenschapper Einstein belangrijke beslissingen. In de kring rond Ensor vond men ook joodse kunstenaars zoals Carol Deutsch. De Duitse joodse kunstenaar Felix Nussbaum verbleef tijdens de jaren '30 in Oostende waar hij een reeks interessante werken uit zijn kunstenaarsperiode realiseerde. Verschillende bekende schrijvers zoals o.a. Joseph Roth en Stefan Zweig vonden inspiratie in Oostende. Ook grote namen uit de toenmalige muziekwereld, zoals de tenor J. Schmidt uit Wenen, concerteerden in onze stad.

De tentoonstelling zal de joodse aanwezigheid in Oostende en aan de kust gedurende de afgelopen tweehonderd jaar uit verschillende invalshoeken benaderen: geschiedenis, religie, kunst en literatuur komen aan bod.

Door middel van correspondentie, litteraire passages uit boeken, foto's, kunstvoorwerpen, schilderijen én een aangepast decor wordt deze periode weer tot leven gebracht.

Leden: 50 BEF – niet-leden: 100 BEF

NATUUR EN NATUURBELEID

IN OOSTENDE

Vrijdag 13 oktober 2000 om 20 uur: voordracht door de heer Dirk Vanhoecke in zaal "Den Anklap".

(Meer info in volgend nummer)

M E E G E D E E L D

SVE STICHTING VLAAMS ERFGOED

SVE is in 1994 opgericht op initiatief van de Vlaamse overheid en in samenwerking met privé-partners, waaronder de Koning Boudewijnstichting. Zij zal in 2000 een tiental sites beheren en breidt haar patrimonium jaarlijks uit. Het gaat daarbij in de eerste plaats om probleemmonumenten die door een goed materieel en immaterieel beheer weer een zinvolle toekomst kunnen krijgen. Het is de ambitie van SVE om dé Vlaamse monumentenbeheerder te worden, met een ledenbeweging als breed draagvlak.

Haar eerste project was het Oostendse Fort Napoleon!

Waarom lid worden? Omdat ...

- U zo rechtstreeks de Vlaamse monumentenzorg steunt;
- U gratis de monumentale Monumentengids ontvangt;
- U korting krijgt op alle SVE-activiteiten, -publicaties en -toegangsprijzen;
- U kunt deelnemen aan de ledendag en exclusieve bezoeken;
- U korting krijgt in ongeveer 75 monumenten in Vlaanderen;
- U het driemaandelijkse ledenblad ontvangt met heel wat info.

Hoe lid worden?

Individueel = 800 BEF; gezin = 1500 BEF;
-26/+60 = 500 BEF; bedrijven = 2000 BEF

Op rekening SVE 426-3174362-15

Stichting Vl. Erfgoed, Bergstraat 72, 1000 Brussel; tel. (02)512 22 72 fax (02)512 36 67

De reis naar Parijs

Redactie

ZATERDAG 24 JUNI 2000

PROGRAMMA:

(kan ter plaatse nog aangepast worden)

06.00 uur (stipt)

Vertrek aan het Provinciaal Maritiem Instituut (Visserijschool John Bauwens – Mercatorlaan)

10.00-10.30 uur

(vrij) Bezoek aan de tentoonstelling "1900" in les Galeries nationales du **Grand Palais** (laatste weekend - zie info hieronder)

13.00 uur

Lunchpakket aanspreken + verplaatsing naar het **kerkhof van Père-Lachaise**. Door de heer Nuytten begeleide wandeling (zie ook dia-avond 20 juni in Den Anklap - activiteitenkalender).

(Onder voorbehoud) Verplaatsing naar het **kerkhof van Montmartre**. Geselecteerde rondleiding door de heer Nuytten.

17.00 ± 17.30 uur

Vrije tijd

20.00 uur

Terug naar Oostende

23.30-24.00 uur

Voorziene aankomst aan het Provinciaal Maritiem Instituut

PRIJS = 1400 BEF per persoon.

Hierin zijn begrepen: bus, fooi chauffeur, taksen, toegang tentoonstelling '1900' en kerkhoven

Begeleiding: de heer Jan Nuytten en Dirk Beirens

INSCHRIJFPROCEDURE:

We hebben vijftig plaatsen ter beschikking. Wacht dus niet om u op te geven en te betalen! Eerst moet u uw **deelname (naam + aantal personen) bevestigen** bij secretaris mevrouw Patricia Veris, hetzij telefonisch (059) 80 62 39 hetzij per fax op (059) 80 12 54.

Zij zal u melden of er nog plaatsen beschikbaar zijn.

Vervolgens **schrijft u het passende bedrag (aantal personen x 1400 BEF)** over op bankrekening nr. 068 - 2075070 - 73 t.n.v. West-Vlaamse Gidsenkring, afd. Oostende "Lange Nelle", 8400 Oostende, met de vermelding 'Reis naar Parijs'.

&

EXPO "1900":

17 maart - 26 juni 2000

Deze tentoonstelling is geen herinnering aan de schittering en de miserie van de Belle Epoque maar ook geen herdenking van de Wereldtentoonstelling van 1900 in Parijs.

Ze is wel een hommage aan de Art Nouveau en haar meesterlijke kunstenaars.

De tentoonstelling focust op het probleem van de kunstschepping in Europa en de Verenigde Staten gedurende de jaren 1895-1905. Ze brengt de toeschouwer binnen in de toenmalige passievolle en koortsige sfeer die weinig tijdperken gekend hebben.

In dit hogervermelde decennium krijgen we het succesvolle resultaat van een twintig jaar durende zoektocht naar een synthese van de kunsten, naar een totaalkunst, die de uiting moest zijn

van de wil om de mens niet te laten vervreemden van zijn natuurlijke omgeving.

Via het opnieuw voor de geest en het oog halen van de belangrijkste aspecten van de schilderkunst, de beeldhouwkunst, de architectuur, de sierkunsten, de fotografie en de grafiek, is deze tentoonstelling opgebouwd rond volgende grote lijnen: de ontsluiting van de kunsten en de verhouding tussen de traditie en de moderne kunst tijdens de 1900-eeuwswissel.

De tentoonstelling wordt georganiseerd door 'La Réunion des Musées Nationaux/musée d'Orsay, met de steun van Mission 2000 en France.

Plaats: Galeries nationales du Grand Palais – 75008 Paris (0031 / 1 / 44 13 17 17)

(métro: Champs-Élysées Clemenceau)

Internet: www.rmn.fr

De catalogus kost 320 FF (= 1968 BEF) , is heel mooi uitgegeven en telt 347 blz.

&

Kerkhof Père-Lachaise

(20ste arr. - 44 hectaren – 100 000 grafmonumenten)

“Een onvergetelijke namiddag in het gezelschap van de meest sympathieke doden des werlds. Soms tragisch, dan weer vrolijk, sinister en soms zelfs met een aardige dosis erotisme of sensualiteit. Niet te geloven! Toen het kerkhof Père-Lachaise pas bestond, waren de Parijzenaars er niet meteen voor te vinden om ‘zo ver van Parijs’ aan de aarde te worden toe-

vertrouwd. Een laatste rustplaats rond of naast de de Parijse kerken was er bij hen ingeroest.

De overheid was zowaar verplicht haar toevlucht te nemen tot marketing avant-la-lettre en een heuse promotiecampagne op touw te zetten. Met de grote trom werden de stoffelijke overschotten van Héloïse en Abélard, van Molière en La Fontaine naar Père-Lachaise overgebracht. Het vooruitzicht begraven te worden naast die illustere figuren uit de vaderlandse geschiedenis liet het snobisme van de Parijzenaars onberoerd en de nieuwe dodenstad werd een succes! Eén van de straten kreeg de naam ‘rue du Repos’ (ruststraat). Gevoel voor humor hadden ze wel.”

Enkele VIP's: Cléo de Mérode, barones de Vaughan, Edith Piaf, Yves Montand & Simone Signoret, Chopin, Jim Morisson, Oscar Wilde, Maria Callas, Nadar, Gustave Doré, Seurat, F. de Lesseps.

Uit: PARIJS (Trotter – gidsen voor de wereldreiziger) , editie 1992

&

Kerkhof Montmartre (18de arr.)

Het kerkhof vond zijn natuurlijke bedding in een oude gipsgroeve. Hier rusten een groot aantal beroemdheden, maar er zijn ook vele mooie beelden en grafmonumenten.

VIP's: Sacha Guitry, gebr. Goncourt, Stendhal, Ampère, Adolphe Sax, Edgar Degas, Berlioz, François Truffaut, Zola (leeg graf)

Uit: PARIJS (Trotter – gidsen voor de wereldreiziger) , editie 1992

Voorwoord

Marc Loy

File

Toeristen op stap zijn kuddedieren. Als soort tref je ze ook aan in onze kunst- en kuststeden en bij de bezienswaardigheden, altijd op dezelfde tijdstippen op dezelfde locaties : in Brugge verwordt het circuit tussen de busparking en de markt van april tot oktober tussen 10 en 18 uur tot een obligate processie ; de Visserskaai en het staketsel in Oostende leveren een maritieme variante op die slaafse stroom. Hierbij versterkt het georganiseerde toerisme nog eens onze routineuze dagindeling die helaas ook de vrije dagen en vakanties blijft domineren. Daardoor trekken ook culturele bezienswaardigheden en evenementen tijdens de 'kantooruren' een niet te verwerken massa. Zo creëer je monstermuseumfiles tijdens megatentoonstellingen en loop je als gids op drukke dagen vast in een nieuwe Atlantikwall.

File

Naast de druk op het monument of de site zelf waar de ruimte – die toch ook inherent deel uitmaakt van het geheel – uitgedrukt wordt in aantal bezoekers per vierkante meter, groeit meteen ook de irritatie van de bezoeker.

File

Toch kan het anders: de bewuste toerist of bezoeker weet drukke periodes en spitsen te mijden en geniet des te meer van een visite over de middag; het levert hem/haar nadien wellicht de extra luxe van een vlotte service in de horeca op.

File

Ook een gidsenkring kan dit verroeste patroon bruuskeren: initiatieven als Kroefeltochten brengen groepen op de been na het toeristisch sluitingsuur in een op dat moment ook veel rustiger omgeving.

File

Een ander, veelal alternatief aanbod aan wandelingen en excursies zoals een fietstocht in het Krekengebied of de Vuurtorenwandeling breekt ook al het drijftoerisme.

Nocturnes, Nachten van de Musea en andere initiatieven bewijzen dat onze cultuurtempels niet alleen hun vernissages maar ook hun openingstijden wellicht beter complementair aan de klassieke kantooruren organiseren.

Maar misschien zijn al deze bedenkingen economisch niet verantwoord, want toerisme is ooit tot industrie geworden.

Het Bestuur

De parkkiosk in Oostende (2)

Vincent Dufloy

(Vervolg van deel 1 - Gidsenblad, nummer 1, 2000)

DE NIEUWE KIOSK

Gedurende enkele jaren vernemen wij niets meer over de nieuw te bouwen kiosk tot de pers in mei 1883 meedeelt dat de maquette van de nieuw te bouwen muziekkiosk af was, maar dat ze nog niet in dat jaar gerealiseerd zou worden.

In afwachting dat de nieuwe kiosk er zou komen, werd de idee geopperd om het zeildoeken baldakijn van de estrade te vervangen door een dennenhouten afdak. Akoestisch zou men een veel beter resultaat verkrijgen. Hoe goed en hoe mooi er thans geconcerteerd mocht worden, met een zeildoeken baldakijn kon men zeker geen kwaliteit verwachten.

Alles bleef echter bij een voorstel en weer werd alles stil rond de parkkiosk. Wij moeten wachten tot maart 1885 voor meer nieuws.

Tijdens de Gemeenteraad van 30 maart 1885 kregen de raadsleden kennis van het nieuwe kioskproject ontworpen door de stadsingenieur. Raadslid Victor MICHENS had felle kritiek op de kostprijs, die was gesteld op 9.000 frank.

Victor MICHENS had zelf bij een aantal bedrijven inlichtingen ingewonnen en had een Frans bedrijf in Saint-Sauveur-les-Arraz gevonden die een prachtige gietijzeren muziekkiosk met een oppervlakte van 100 m² (29) kon leveren voor slechts 6.500 fr. Het betrof een model dat bekroond werd op verscheidene exposities. Daar de muziekkiosk af was, verzekerde het bedrijf dat zij binnen de vijftien dagen de nieuwe kiosk kon plaatsen. Aangezien zijn tegenvoorstel merkelijk goedkoper was, vroeg hij dat zijn project voorrang zou krijgen op het voorge-

stelde kioskproject van 9.000 fr., temeer dat zijn kioskvoorstel even elegant en even stevig was, alsook aan alle muzikale vereisten voldeed.

Op de tussenkomst van raadslid Leon THOMA, die erop wees dat er eigenlijk was afgesproken dat de nieuwe kiosk tussen de 3.000 à 4.000 fr. mocht kosten, repliceerde Victor MICHENS dat men voor die prijs slechts een kiosk met strodak kon hebben, waarop muzikaal niet behoorlijk kon worden gespeeld, daar het geluid door het strodak zou worden opgeslorpt.

Burgemeester Charles JANSSENS zelf verkoos een rustieke kiosk met strodak boven een metalen muziekkiosk. Hij opperde de vraag of de sonoriteitsproblemen niet opgelost zouden zijn als de kiosk inwendig voorzien zou worden van een tweede houten gewelf waarbij een holle ruimte zou worden gelaten tussen het uitwendige strodak en het inwendige houten gewelf..

Uiteindelijk besliste de Gemeenteraad om het voorstel van de stadsingenieur en het tegenvoorstel van MICHENS door te verwijzen naar de Commissie van Openbare Werken voor onderzoek.

Een kleine maand later bracht de Burgemeester tijdens de Gemeenteraad van 20 april 1885 verslag uit van het onderzoek van de commissie. De commissieleden waren het er roerend mee eens dat de voorlopige kiosk vervangen diende te worden. Trouwens het regende klachten vanwege de militaire muziekkapel die weigerde nog verder te spelen op die houten estrade.

Wat het kiosktype betrof heerste er wel verdeeldheid onder de commissieleden. Een aantal steunde het project van de stadsingeni-

(29) De werkelijke oppervlakte van de kiosk bedraagt echter geen 100 m², maar slechts 64,68 m².

eur. Anderen opteerden voor een rustieke muziekkiosk. De meerderheid van de commissieleden was echter gewonnen voor het kiosktype dat raadslid Victor MICHENS wist te ontdekken in Frankrijk.

Wel diende er met harde hand te worden onderhandeld als de Raad zou beslissen zich te scharen achter het voorstel van MICHENS, omdat het een kioskmodel betrof dat nergens elders te verkrijgen was. Vandaar dat bepaalde commissieleden tegen dat voorstel waren, omdat het niet kaderde in het overeengekomen principe dat alle openbare werken zouden worden toegewezen via een openbare aanbesteding. Daar dat model slechts bij één bedrijf te verkrijgen was, kon bijgevolg niet worden overgegaan tot een openbare aanbesteding.

Die kritiek van bepaalde commissieleden werd weerlegd met het argument dat de schappelijke prijs en de artistieke kwaliteit van de kiosk een afwijking van het gehanteerde principe van openbare aanbesteding rechtvaardigde. De commissie was echter wel van oordeel dat de toewijzing van alle bijkomende werken, zoals de bouw van de kioskbasis, wel diende te gebeuren via openbare aanbesteding.

Het Franse bedrijf werd dus bereid gevonden om die kiosk te plaatsen volgens model en plan, voor een bedrag van 5.500 fr. De douanekosten voor het overbrengen van de kiosk vielen echter ten laste van de Stad. Daar het gewicht van de kiosk ongeveer een 6.000 kg bedroeg zouden de douanekosten zo'n 600 fr. bedragen (30).

Raadslid Désiré SERRUYS kon genoeg nemen met het kiosktype, maar was echter voorstander om te onderzoeken of er in eigen land geen bedrijven waren die een identieke kiosk konden leveren aan dezelfde voordelige prijs. Hij was de mening toegedaan dat er bij voorkeur eigen bedrijven dienden te worden aangesproken in plaatse van buitenlandse.

Victor MICHENS wees erop dat de Raad gerust mocht ingaan op het advies van de commissie. Normaal bedroeg de kostprijs van zo'n kiosk 15.000 fr. en de Stad kon het ver-

werven voor ongeveer een derde van de prijs, daar dat model niet meer werd gefabriceerd. Het artistiek cachet en het elegante karakter van die kiosk leverde het Franse bedrijf zelfs een eerste prijs op tijdens een expo in Rouen. Geen enkel Belgisch bedrijf kon zo'n geslaagde constructie aan dergelijke prijs leveren.

De heer Désiré SERRUYS was hiervan echter niet overtuigd en stelde de Raad voor van de bestelling te verdagen tot er eerst werd geïnformeerd bij eigen bedrijven. Zijn voorstel werd verworpen met drie stemmen voor bij vier stemmen tegen. De heren Charles PAVOT, Aimé DE BREYNE en Désiré SERRUYS stemden voor, terwijl de heren Auguste DUCLOS, Auguste PEDE, Victor MICHENS en Burgemeester Charles JANSSENS tegenstemden.

Bijgevolg ging de Raad over tot de stemming van de conclusies van de Commissie voor Openbare Werken :

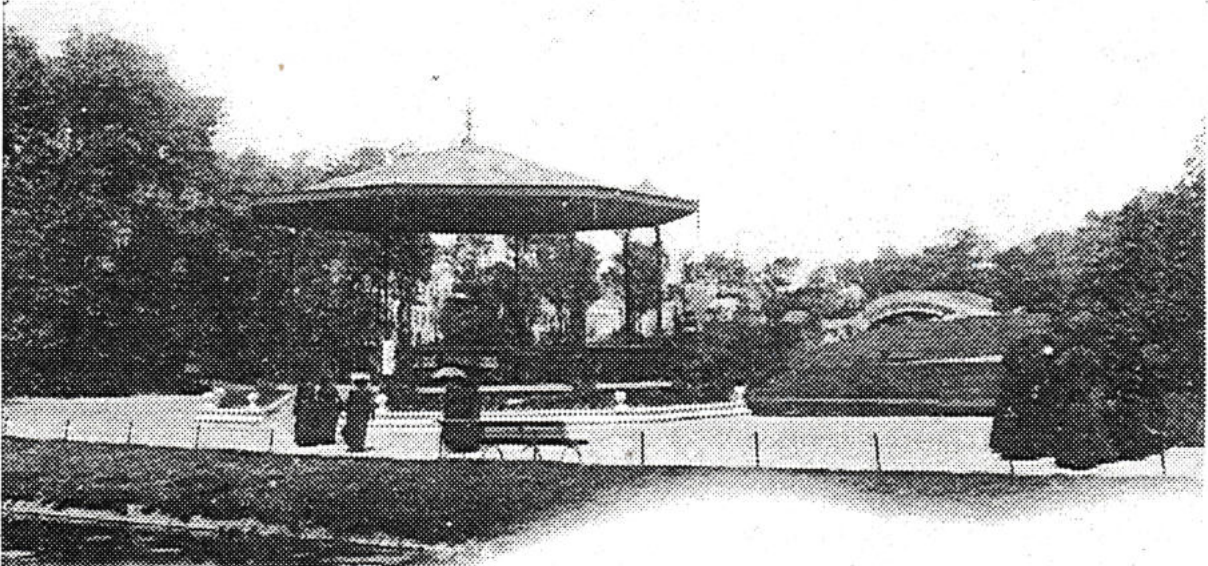
- 1° Onderhandelen met het Franse bedrijf voor het leveren van een kiosk voor het Leopoldpark voor een bedrag ten belope van 5.500 fr.
- 2° Het toewijzen via openbare aanbesteding voor alle bijkomende werken.
- 3° Het inschrijven van een bedrag van 9.000 fr. voor buitengewone uitgaven op de begroting 1886, voor het bekostigen van de bijkomende werken.

De Raad keurde de bevindingen van de commissie goed met vijf stemmen voor bij twee tegen. De heren Charles PAVOT, Auguste DUCLOS, Auguste PEDE, Victor MICHENS en Burgemeester Charles JANSSENS, stemden voor, terwijl de heren Aimé De BREYNE en Désiré SERRUYS tegenstemden.

Conform het verslag van de commissie en het gemeenteraadsbesluit van 30 maart 1885 werd een openbare aanbesteding uitgeschreven voor de bouw van de kiosksokkel. De kostprijs werd geraamd op 1.564,18 fr. Vijf aannemers schreven zich in :

(30) De douanekosten bedroegen 10% van het gewicht van de te importeren massa.

OSTENDE. — Le Parc.

1.

Afb. 1

Ostende Kioske dans le parc Leopold

UJFO Withaker Hofmann & Co., Brussels

Afb. 2

- E. VANDENBERGHE	1.328 fr.
- L. POTTIER	1.365 fr.
- L. PANNIER	1.357 fr.
- J. OCKET	1.358 fr.
- L. LOONTIENS	1.395 fr.

In de Gemeenteraad van 5 mei 1885 bracht het College van Burgemeester en Schepenen verslag uit van die aanbesteding, waarbij de Raad akkoord ging om het werk toe te wijzen aan de heer E. VANDENBERGHE, daar hij de voordeligste in prijs was.

Op donderdag, 20 mei 1885, werd de nieuwe kiosk in afzonderlijke onderdelen vanuit Frankrijk overgebracht naar Oostende. Ze werd gestockeerd in een entrepot van de Stad. Kort daarna zou de kiosk gemonteerd worden.

De inhuldigingsplechtigheid - het was een inhuldigingsconcert - was aanvankelijk gepland voor zondag 7 juni 1885. Wat ook de reden mag zijn geweest - misschien had men vertraging opgelopen met de montage - de plechtigheid werd uiteindelijk met één week verdaagd naar zondag 14 juni (31).

Harmonie Euterpe onder leiding van E. PIERKOT, leraar aan de Oostendse muziekschool kreeg de eer het inhuldigingsconcert uit te voeren. Op het programma stonden volgende muziekstukken :

Congo, pas redouble	M. PICARD
Sémiramis, ouverture	ROSSINI
Promenade, polka	E. PIERKOT
Marche du sacre du prophète	MEYERBEER
Le joyeux Ansois,	
pot pourri populair	WITTERWULGHE

Iedereen was enthousiast over de inplanting van de nieuwe kiosk (afb. 1) op het parkeiland. Dat was een ideale plaats, want waar men zich ook bevond in het stadspark, overal kon men de muziek goed horen.

Een flink aantal jaren later, naar het schijnt in 1899, werd de parkkiosk omgeven door kleine hovingen (afb. 2). Voor de afboording zou men gebruik hebben gemaakt van afbraakmateriaal van de in dat jaar gesloopte oude Koninklijke Stallingen, gelegen aan de

Boulevard du Midi, thans Van Iseghemlaan, waar het nieuwe theater - op vandaag staat daar het Europacentrum - zou worden opgetrokken.

Precieze gegevens over de aanleg van die hovingen wist ik niet terug te vinden.

Die perkafboording was vrij eenvoudig opgevat maar oogde wel elegant. Hij was net zoals de kiosk achthoekig en bestond uit een geprofileerde boordsteen. Op de acht hoekpunten en aan weerszijden van de trap rustte een plat sokkeltje en een voetstukje met daarop een stenen bol .

Oorspronkelijk moet de toegang tot de kiosk afgesloten zijn geweest, want toen in 1938 de parkvijver voor de eerste maal werd ontslibd, vond men naast het bronzen plaket van de Oostendse componist Edmond LAPON en tal van oorlogsmunitie en -wapens ook een gedeelte van de kioskafluiting terug.

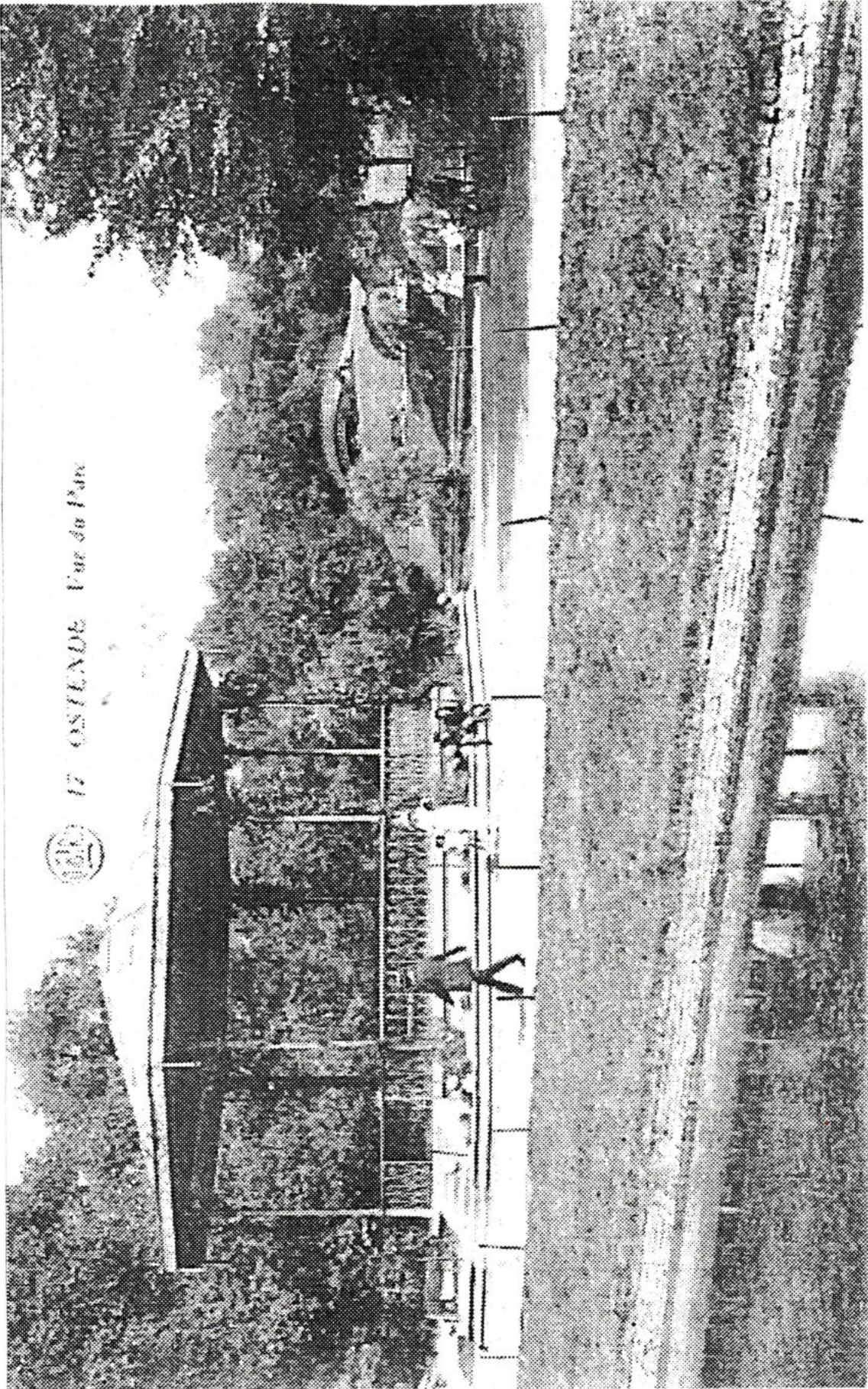
Sinds haar oprichting in 1885 onderging de muziekkapel in het Leopoldpark weinig veranderingen. Op recentere afbeeldingen van de kiosk (afb.) zien wij wel duidelijk dat het dak ondertussen werd vernieuwd.

Wanneer het dak precies is vernieuwd, kon ik niet achterhalen. In de notulen van de Gemeenteraad is daar nergens sprake over. Ik vond ook geen enkele aanbesteding terug met betrekking tot de vernieuwing van het kioskdak. Hieruit maak ik op dat dit hoogstwaarschijnlijk in eigen beheer door de stadsdiensten werd uitgevoerd, alhoewel ik hierover ook niets terugvond in de oude jaarverslagen van de Stad Oostende. Weliswaar moet hierbij worden aangestipt dat die verslagen vroeger niet zo gedetailleerd waren zoals dat thans het geval is.

Voortgaande op een brief van 8 mei 1945, die ik terugvond in het archief van de Groendienst en waarin de toenmalige waarnemende directeur van de Bepantingsdienst Burgemeester Henri SERRUYS liet weten dat de muziekkapel in zeer lamentebele toestand verkeerde en diende te worden vernieuwd, is

(31) In de pers is sprake van zondag 16 juni, doch 16 juni is een dinsdag en het is weinig waarschijnlijk dat men op een woensdag die plechtigheid zal hebben gehouden

Afb. 3

het best mogelijk dat kort na de Tweede Wereldoorlog de kiosk van haar nieuw dak werd voorzien.

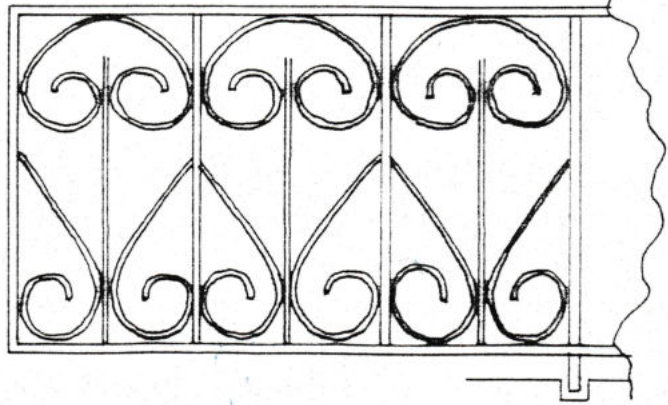
Als wij oude en recente afbeeldingen van de parkkiosk met elkaar vergelijken, vind ik persoonlijk dat met het nieuwe dak de kiosk aan elegantie heeft moeten inboeten. Zo stond er op het oorspronkelijke dak op elk hoekpunt een verticaal decoratief element. Dat bleek een piek te zijn geweest. In het midden van elke dakzijde was eveneens een decoratief element in contre-rouleaumotief (32) aangebracht. Elke dakhoek was eveneens voorzien van een druipstaaf, ook een decoratief element.

Op een vernieuwd dak na, onderging de kiosk in haar bestaan geen noemenswaardige wijzigingen. Hoogstens werd ze voorzien van een nieuwe laag verf ter bescherming tegen corrosie. De kiosk werd nu ook niet elk jaar opnieuw geschilderd. Alhoewel ik aanneem dat zij in haar 114-jarig bestaan toch verscheidene malen met een laagje verf opgefrist zal zijn, heb ik uiteindelijk hiervan maar twee vermeldingen teruggevonden.

In agendapunt 15 van de Gemeenteraad van 24 april 1964 vroeg het College de goedkeuring van de Raad om onder meer de pergola en de bruggetjes in het Leopoldpark te herschilderen. In het kader van die uit te voeren schilderwerkzaamheden vroeg raadslid Marcel FRIEDERICHS, voor het geval er nog wat verf zou overblijven, om ook de parkkiosk een schilderbeurt te geven.

Of zijn vraag nu doorslaggevend was voor de opfrissingswerken aan de kiosk laat ik in het midden, maar een feit is dat enkele maanden later de Gemeenteraad in vergadering van 28 augustus 1964, besliste de parkkiosk te herschilderen. De kostprijs werd geraamd op 17.272 fr en het werk diende vóór de zomer van 1965 te zijn uitgevoerd.

De tweede vermelding dateert van 1972, toen de Gemeenteraad in vergadering van 24 maart 1972 met eenparigheid van stemmen de

Afb. 4

Martens Constructie pvba - Oostende

schilderwerkzaamheden aan de parkkiosk en de -bruggetjes goedkeurde. De kostprijs voor het schilderen van de kiosk werd geraamd op 37.831 fr.

In 1985 moet er sprake geweest zijn van uit te voeren werken aan de parkkiosk, daar ik in het stadsarchief een brief terugvond van het metaalbedrijf Martens Constructions pvba uit Oostende met een offerte voor een nieuwe gemetalliseerde borstwering voor de parkkiosk. Op bijgaande schets (afb. 4) van de firma zien wij duidelijk dat de voorgestelde borstwering eenvoudiger werd opgevat dan de bestaande. Wat ook de reden mag zijn geweest, de originele borstwering werd uiteindelijk niet vervangen.

Alles wijst erop dat de muziekkapel in het Leopoldpark heeft moeten wachten tot 1997 om een grondige facelift te ondergaan. In het kader van de grote renovatie van het Leopoldpark, gestart in 1997, waarbij de parkbruggetjes werden gerenoveerd, een nieuwe oeverversteving aangebracht werd, het paden-net volledig werd heraangelegd en er gezorgd werd voor een vernieuwde parkverlichting door het hergebruik van de oude Oostendse lantaarnpalen, besliste het College van Burgemeester en Schepenen om ook de parkkiosk grondig aan te pakken. De renovatie bestond uit twee fasen.

In de Gemeenteraad van 22 mei 1997 keurde de Raad de eerste fase goed, waarbij de

(32) Het contre-rouleaumotief bestaat uit een reeks spiralen of krulmotieven waarbij elke spiraal of krul in tegengestelde zin is ingeplant op de andere.

trap, de vloer en de hovingen rond het podium aangepakt zouden worden. De kostprijs exclusief btw werd geraamd op 297.500 fr. In een tweede fase zou het dak en de metalen draagconstructie aangepakt worden.

Raadslid Willy VAN HULLE, zeer begaan met het lot van ons stadspark, was verheugd dat er eindelijk eens werk werd gemaakt van de renovatie van de parkkiosk, maar had wel kritiek op de manier van werken. Hij vond het logischer dat men eerst de bovenbouw aanpakte en vervolgens de onderbouw. Nu gingen men omgekeerd te werk. Daarnaast vroeg hij ook in hoeverre er een restauratiedossier was opgemaakt, met het oog op het verwerven van subsidies, daar hij de stelling verdedigde dat de parkkiosk een geklasseerd monument was. Een discussie tussen hem en Schepen Marina Willems ontpopte zich over het al of niet geklasseerd zijn van de parkkiosk. De Schepen van Cultuur, Geert LAMBERT beslechtte het pleit. In tegenstelling tot de kiosk op het Wapenplein, is de parkkiosk geen geklasseerd monument. Raadslid VAN HULLE had het dus bij het verkeerde eind.

Tijdens die eerste renovatiefase werd de kioskvloer die verzakkingen vertoonde uitgebrouwen en vervangen door een grijs-rose tegelvloer. De nieuwe vloer werd geplaatst door Rik STRUBBE uit Eernegem.

De perkafboording daterend van 1899 of iets later werd afgebroken en vervangen door gewone trottoirboordstenen in blauwe hardsteen. Restanten van die voormalige perkafboording zouden overgebracht zijn naar de Groendienst.

Ook de vaste trapconstructie verdween. Daar de arduinen parkafboording thans rondom rond de kiosk loopt, neem ik aan dat er geen vaste trap meer zal worden geplaatst.

In de Gemeenteraad van 24 oktober 1997 werd onder agendapunt 64 de goedkeuring gevraagd voor de tweede renovatiefase van de kiosk. Die tweede renovatiefase werd net zoals de eerste met eenparigheid van stemmen goedgekeurd. De kostprijs werd geschat op

247.900 fr. exclusief btw. Het werk werd toegewezen aan de heer Marnix DE LILLE.

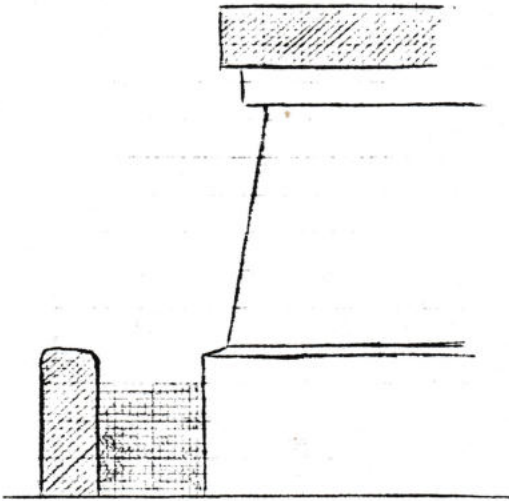
Tijdens het uitvoeren van die werkzaamheden werd echter vastgesteld dat de kiosk er veel erger aan toe was dan gedacht. De draagconstructie verkeerde in zo'n slechte toestand dat er instortingsgevaar heerste. Enkel de goten werden weggenomen en de opdracht werd opgeschort.

In de Gemeenteraad van 28 augustus 1998 vroeg het College de Raad toestemming om de draagconstructie van de parkkiosk te renoveren. De kostprijs, exclusief btw werd geraamd op 1.000.000 fr. Dat agendapunt werd opnieuw met eenparigheid van stemmen goedgekeurd. De firma G. HEERMIE-VERHEYE uit Knesselare werd belast met de opdracht. In december 1998 werd het kioskdak volledig ontmanteld. In de maand januari 1999 werden de volledig doorgeroeste horizontale verbindingselementen, die de ene zuil met de andere verbonden en waaraan de dakgoten zullen worden bevestigd verwijderd en vervangen door nieuwe in inox. Tevens werden de kioskzuilen alsook het metalen dakgebinte, dat eveneens sterk is aangetast door corrosie deels gedecapeerd. Hiervoor diende de bruidssluierbegroeiing rond de kioskzuiltjes te worden weggenomen.

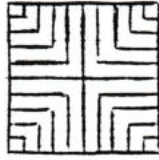
Begin maart 1999 werd er verder gewerkt aan de kioskrestauratie. Zo werd de kiosksokkel, uitwendig bekleed met vierkante rijpe tegels van 19,5 cm op 19,5 cm. Het werk werd opnieuw uitgevoerd door Eric STRUBBE van Eernegem.

Ook het metalen dakgebinte werd volledig vernieuwd in de eerste helft van de maand maart 1999. Daar de corrosie het dakgebinte te sterk had aangetast, werd het vervangen door een replica in inox. Tegen eind maart waren ook de inwendige en zijdelingse dwarsverbindingen vervangen door nieuwe replica en waren de zuiltjes volledig gedecapeerd en herschilderd in het donkergroen. Alle bruidssluiers waren verwijderd. De uitwendige hoekverbindingen werden ingekort en precies lang genoeg gehouden om als steunpunt te kunnen dienen voor de dakgoten

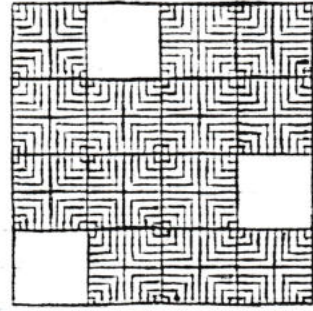

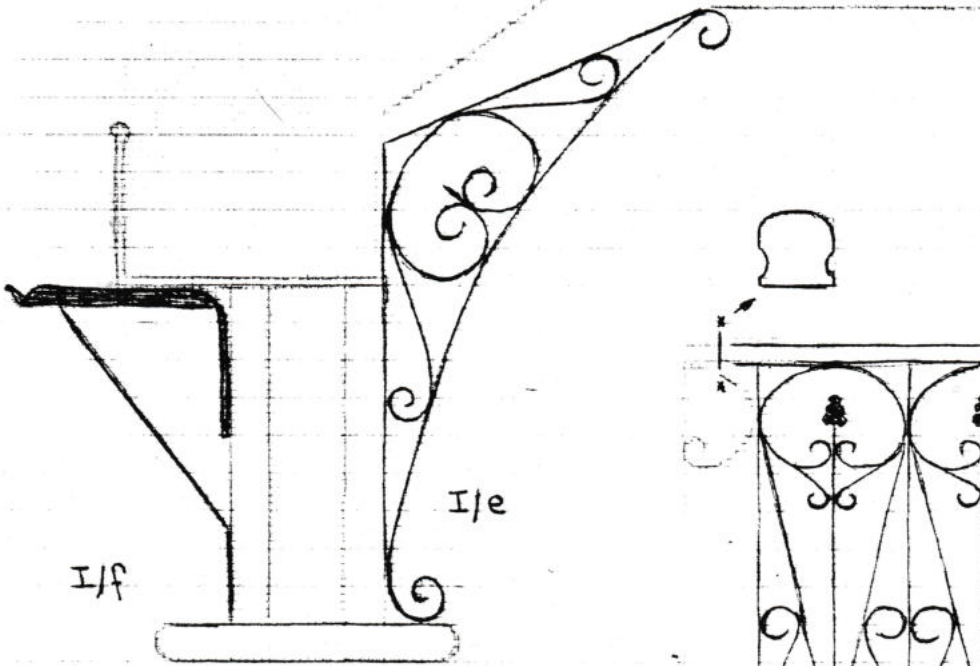
I/a

I/b

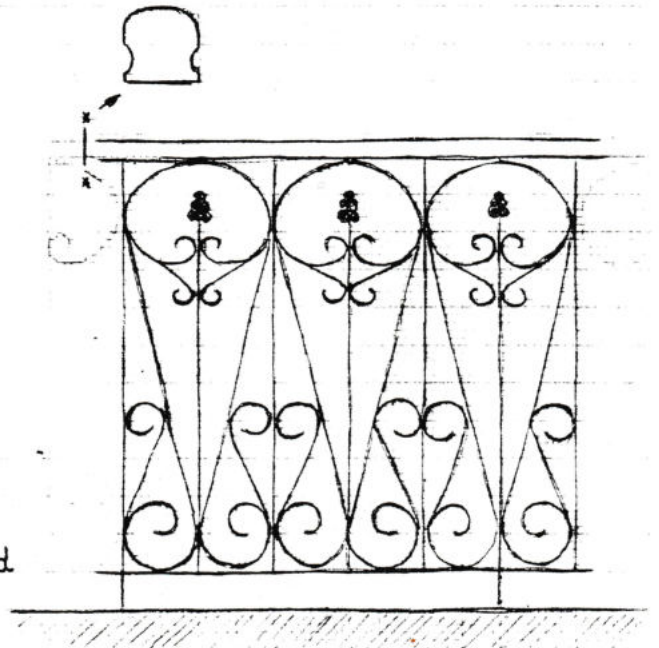

I/c

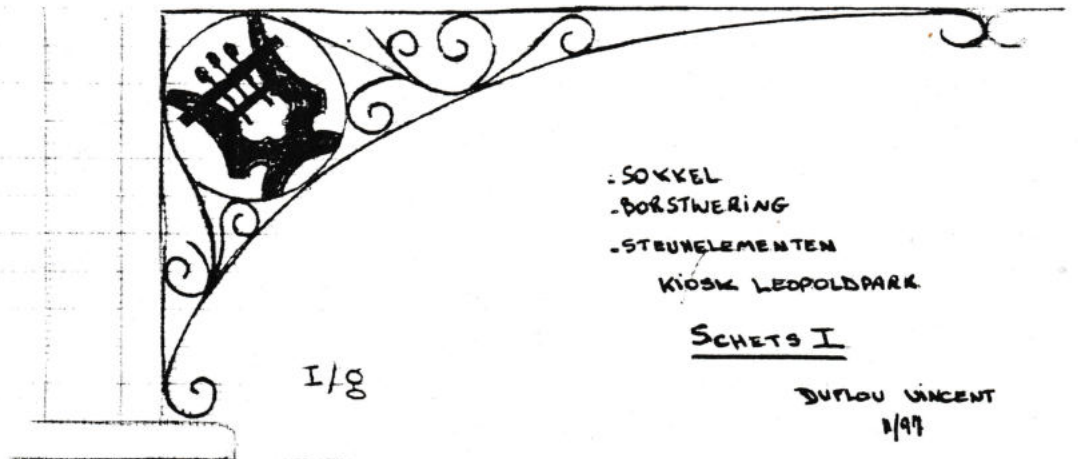

I/f

I/e

I/d

I/g

- SOKKEL
  - BORSTWERING
  - STEUNELEMENTEN
- KIOSK LEOPOLDPARK

SCHETS I

DUFLOU VINCENT
1/99

De houten zoldering werd eveneens volledig teruggeplaatst. Naar alle waarschijnlijkheid werden de oude plafondlatten hergebruikt, daar ze sporen van afbladderende verf vertoonden.

Het metalen gebinte werd voorzien van houten latten zodat het dak met platen gedicht kon worden. Daarop werden pannelatten bevestigd waarop dan uiteindelijk de zinken dakbedekking werd gemonteerd.

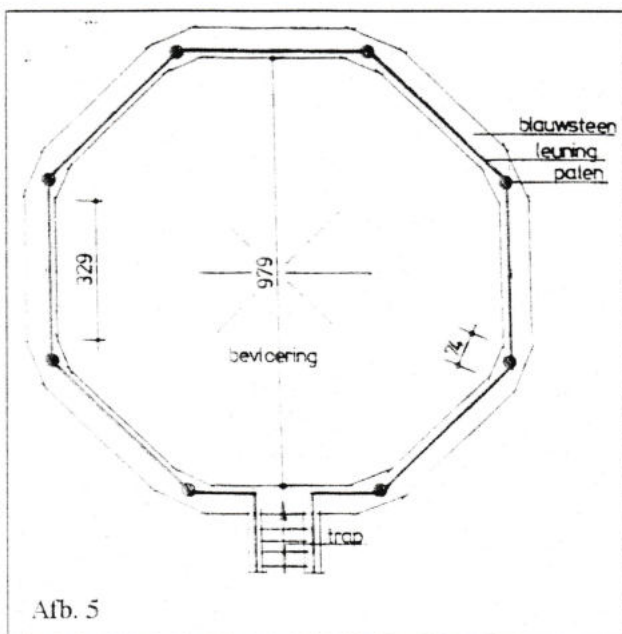
Tevens werd de borstwering aan weerszijden van de toegang voorzien van een nieuw scharniersysteem, wat laat vermoeden dat het de bedoeling is de kiosk opnieuw af te sluiten.

DE MUZIEKKIOSK ALS ARCHITECTURALE CONSTRUCTIE

De traditionele structuur van een kiosk is driedelig en bestaat uit een basis of sokkel met trap en borstwering, een verticale opstand en een dak.

HET PODIUM

Naast een podium- en klankkastfunctie hebben praktisch alle muziekkiosksokkels ook nog een bijkomende utilitaire functie. Een duidelijk voorbeeld is de kiosksokkel op het Wapenplein waaronder een elektriciteitscabine en bergplaats zijn ondergebracht. Andere

Afb. 5

mogelijke functies zijn opbergplaats voor parkstoelen, -banken en gereedschap voor het onderhoud van parken, zelfs openbare pompinstallaties, publieke toiletten tot vergaderlokalen toe werden ondergebracht onder kiosksokkels.

De ± 90 cm hoge sokkel van de muziekkiosk (schets I/a - 33) in het Leopoldpark bestond uit een massieve achthoekige constructie opgetrokken in baksteen en voorzien van een crèmekleurige beschilderde cementen pleisterlaag. Een bijkomende utilitaire functie heeft ze nooit gehad. Met de kioskrestitutie werd de sokkel bekleed met grijze, vierkante tegels van 19,5 cm. op 19,5 cm. voorzien van een brede voeg. Het achthoekig loopniveau (afb. 5) is afgeboord met van een 50 cm brede boord in blauwe hardsteen. De oppervlakte van het podium bedraagt 64,68 m². Voor de eerste renovatiefase was de kioskvloer gevloerd met okergele tegels (schets I/c). De tegeltjes van 14 cm op 14 cm zijn identiek aan de alom gekende oude zeedijktegeltjes met geometrisch lijnpatroon (schets I/b). Ik heb niet kunnen achterhalen of dat de originele vloer was. Thans is de kiosk gevloerd met vierkante grijs-roze tegels van 30 cm.

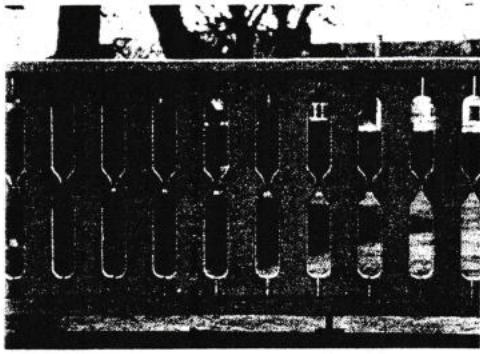
Aanplantingen of hovingen rond een kiosk zijn absoluut geen vaste regel, doch eerder een uitzondering. Uiteraard leent een parkkiosk zich doorgaans beter voor aanplantingen dan een kiosk op een marktplein, alhoewel ik vaststel dat wat de Waalse parkkiosken betreft er bitter weinig zijn die voorzien zijn van groen.

DE BORSTWERING

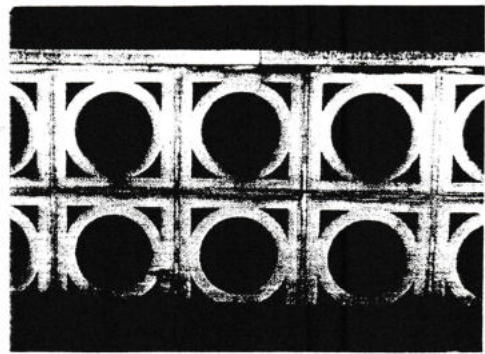
Ter beveiliging van de muzikanten zijn de meeste muziekkiosksokkels voorzien van een borstwering. Die borstweringen zijn uitgevoerd in de meest diverse materialen en motieven. De motieven zijn weliswaar afhankelijk van de gebruikte materialen. Zo zijn de houten en betonnen of cementen gemouleeerde borstweringen doorgaans de eenvoudigste, omdat zij

(33) Bij het schetsen werd geen rekening gehouden met de afmetingen.

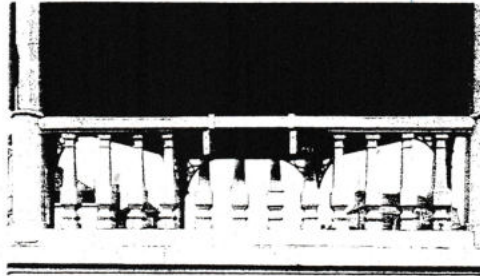

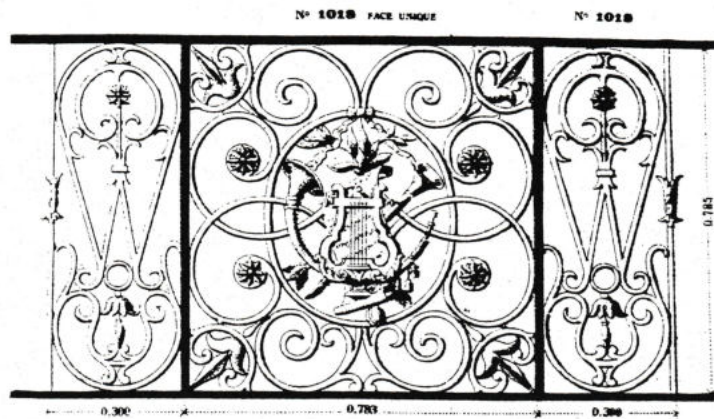
Afb. 6

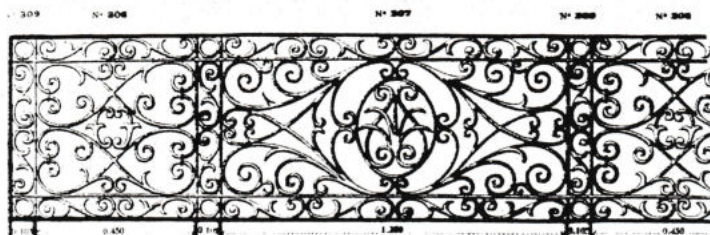
Afb 7

Afb. 8

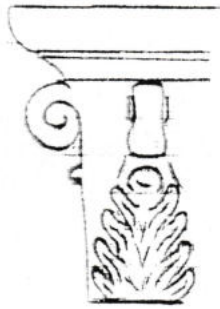

Afb. 9

Afb. 10

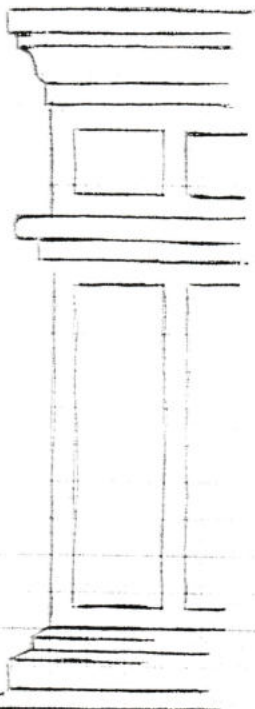
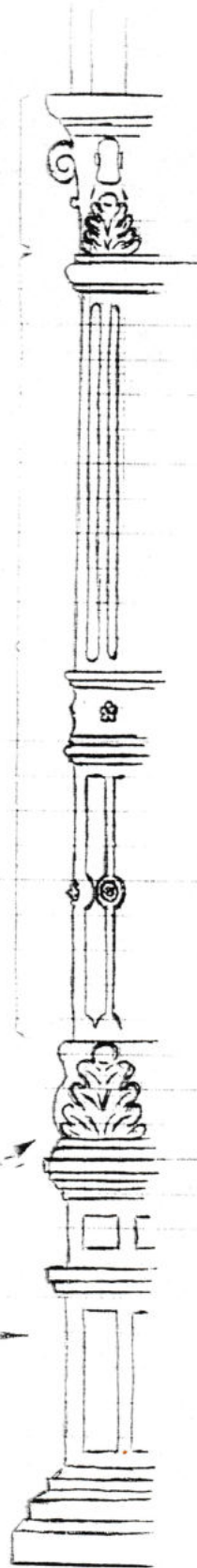

I/c

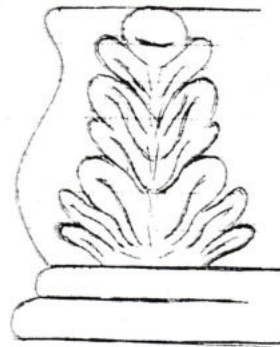
ZUNLSTUDIE KIOSK
LEOPOLDPARK

I/b'

II/a

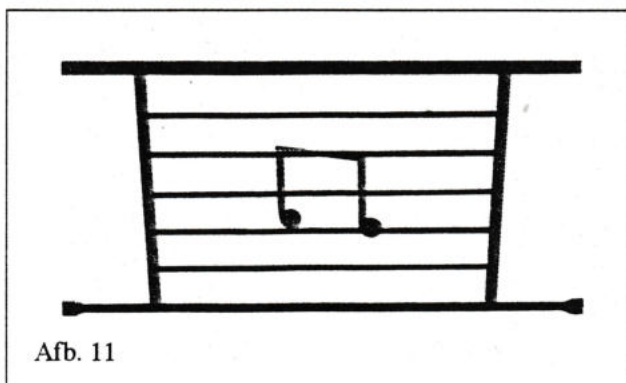
II/b

SKETCHES II

DUFLOU VINCENT
4/97-99

bestaan uit één eenvoudig repetitief motief (afb. 6, 7 en 8). De metalen, smeedijzeren of gietijzeren borstweringen zijn daarentegen veel drukker versierd, daar het gebruikte materiaal veel meer mogelijkheden biedt inzake decoratiemotieven (afb. 9 en 10). Vaak zijn metalen muziekkioskborstweringen ook versierd met muzikale motieven. Het zijn in hoofdzaak lieren, al of niet in gestyleerde vorm of muzikale trofeeën (34). In mindere mate zijn er ook vaak notenbalken met muziknoten (afb. 11) verwerkt in de borstweringen.

De circa één meter hoge borstwering van de muziekkiosk in het Leopoldpark is van smeedijzer en samengesteld uit een repetitief motief (schets I/d). Muzikale elementen zijn er niet in verwerkt. Bovenaan is de borstwering met een houten profiel afgewerkt.

DE TOEGANGSTRAP

De toegang tot de muziekkiosken bestaat uit een al of niet vaste trapconstructie. In het Leopoldpark was de kiosk tot voor kort langs de westzijde voorzien van een vaste trap met zeven treden. In het kader van de parkrenovatie werd die verwijderd. Het is niet de bedoeling dat er een nieuwe vaste trapconstructie komt, aangezien de huidige arduinen parkafboording rondom de kiosk loopt.

DE VERTICALE OPSTAND

De verticale opstand die uiteraard dient om het dak te dragen werd in de meest diverse materialen (hout, ijzer, gietijzer en cement) en modellen uitgevoerd (enkelvoudige of dubbele zuilen of pijlers, al of niet gecanneleerd of

voorzien van decoraties van allerlei aard, al of niet verticaal of schuin ingeplant, enz...).

Het dak van de muziekkapel in het Leopoldpark wordt gedragen door acht enkelvoudige, slanke zuiltjes die op de hoeken van het achthoekig podium staan ingeplant. De zuilen zijn stuk voor stuk druk versierd en bestaan uit drie delen : een voetstuk, de eigenlijke schacht en een kapiteel

De drukversierde voetstukken (schets II/a) met een hoogte van 100 cm zijn achthoekig van vorm en reiken tot aan de borstwering.

De slanke zuilschacht (schets II/b en II/b') is onderaan eveneens rijk gedecoreerd met onder meer florale motieven zoals acanthusbladeren, vier- en vijflobbige bloemen in rosasvorm. Hoger op is de schacht voorzien van veertien afgeronde canneluren.

Op de zuilschacht rust een klein kapiteel (schets II/c) eveneens samengesteld uit florale motieven, dat ons sterk doet denken aan een vereenvoudigd Korintisch kapiteel.

Dit type van versierde holle gietijzeren zuilen met gecanneleerde zuilschacht, kapitelen en sokkels, die enigszins zijn geïnspireerd op de klassieke bouwstijlen kende een groot succes in de kioskenbouw.

DE STEUNELEMENTEN

Op elk kapiteel rust een achthoekige onversierde schacht waaraan vier steunelementen zijn bevestigd : één dwarsverbinding aan elke zijde en twee hoekverbindingen. Ze worden aangewend ter ondersteuning van de dakconstructie. Dit is echter geen vaste regel, in die zin dat elke kiosk hiervan werd voorzien.

De dwarsverbindingen zijn die steunelementen die de ene zuil met de andere verbindt. De dwarsverbindingen van de kiosk in het Leopoldpark (schets I/g) zijn versierd met een contre-rouleaumotief met centraal een gestyleerde lier in een cirkel geplaatst.

(34) Een muzikale trofee bestaat doorgaans uit een combinatie van florale motieven (o.a. palmtakken) met verscheidene muziekinstrumenten (o.a. lier, hoorn, trompet).

De hoekverbindingen zijn die steunelementen die dwars zijn geplaatst en loodrecht staan op de hoekverbindingen. Elke zuil van de parkkiosk is voorzien van twee hoekverbindingen : één uitwendige en één inwendige.

De inwendige hoekverbinding (schets I/e) dient ter ondersteuning van het metalen dakgebinte (afb. 27) en is eveneens versierd met het contre-rouleautief.

De uitwendige hoekverbinding (schets I/f) bestaat uit een gewone geplooid metalen staaf vooraan voorzien van een soort haak. Op vandaag heeft die hoekverbinding zijn eigenlijke functie verloren. Oude afbeeldingen tonen ons namelijk dat het oorspronkelijk kioskdak uitwendig een flink stuk verder reikte dan het huidige dak. Dat bezorgde de kiosk een veel eleganter uitzicht dan op vandaag het geval is. Deze uitwendige hoekverbindingen dienden naar alle waarschijnlijkheid om het uitstekend dakgedeelte van het oorspronkelijke dak te ondersteunen. Wat de functie van de haak op het uiteinde was, daar heb ik raden naar. Ik vermoed dat die diende ter verankering van de dakconstructie.

HET KIOSKDAK

Op de kioskzuilen rust dan uiteraard het kioskdak, dat een dubbele functie verzekerde. Enerzijds beschermde het dak de muzikanten, anderzijds speelde zij een zeer belangrijke rol op het vlak van de akoestiek. De meeste aandacht diende dan ook te worden geschonken aan de dakconstructie. Doorgaans zijn de kioskdaken piramidaal, konisch of koepelvormig. Platte kioskdaken of kioskdaken bekroond met een lantaarn, zoals deze op het Wapenplein, komen zeldzamer voor. Meestal zijn die daken uitwendig van zink of bedekt met leien. Op het dakpunt staat in de meest gevallen een decoratief element. Dit kan een lier, een piek of een bol zijn.

Ondanks het grote akoestisch belang van een kioskdak blijkt dat studies op dat vlak slechts uitzonderlijk hebben bijgedragen tot de bouw van muziekkiosken.

Theoretisch onderzoek over akoestische architectuur leert ons dat het ideale kioskdak bestaat uit een iets boogvormige eikenhouten plafond, voorzien van een egale laag lakverf, dat rondom rond aan de rand een lichte knik vertoont, al naargelang de hellingsgraad van het dak. Het voordeel van een dergelijk kioskdak is dat staande golven worden vermeden. De voorkeur wordt gegeven aan een houten plafond omdat hout, dat makkelijk vibreert, de weerkaatsing en versterking van de klank bevordert.

Het achthoekige dak van de kiosk in het Leopoldpark, dat in december 1998 ontmanteld werd, sloot in zekere zin aan bij dat theoretisch model. Het was eveneens voorzien van een houten geschilderd plafond. Weliswaar was dat plafond niet boogvormig, maar plat. Rondom rond vertoonde ze aan de rand wel de lichte knik. Welke houtsoort er werd gebruikt weet ik niet.

Uitwendig was het dak van zink. Tussen het uitwendig dak en het houten plafond was er een holle ruimte. Het dakpunt was bekroond met een dubbele, loodrecht op elkaar gekruiste lier.

De afwatering gebeurt via een goot met regenpijp. Aanvankelijk gebeurde dat via verticale spuiers in staafvorm, aangebracht op de acht hoeken van het dak. Naast een utilitaire functie hadden zij tevens een decoratieve functie. Een ander type van afwatering toegepast in de kioskbouw, maar niet van toepassing in de kiosk van het stadspark, is het afvoeren van het regenwater via de holle kioskzuilen. Toen het originele dak werd hersteld en ingekort zijn die spuiers, alsook de andere dakdecoraties weggenomen.

DE VERLICHTING

Vóór de recente kioskrestauratie was deze zowel in- als uitwendig elektrisch verlicht. Op de ribben van het houten plafond was een aantal tl-armaturen bevestigd, terwijl er uitwendig aan elke zuil, iets onder de kapitelen een lichtbol was. Thans zijn enkel nog zwarte vers-tralers bovenaan de zuilen geplaatst.

Aanvankelijk was de parkkiosk, zowel de afgebrande als de nieuwe, niet voorzien van enige verlichting. Trouwens, enige vorm van verlichting was overbodig daar de toegang tot het stadspark streng was gereguleerd. 's Avonds werd het park afgesloten. Al naargelang de maanden en seizoenen varieerden de openings- en sluitingsuren :

januari, februari, november, december:	09.00 tot 16.00 uur
maart, april, oktober:	08.00 tot 18.00 uur
mei:	05.00 tot 21.00 uur
juni, juli, augustus:	05.00 tot 22.00 uur
september:	06.00 tot 20.00 uur

In het najaar en in de winter werden er sowieso geen concerten georganiseerd, terwijl in het voorjaar en de zomer avondconcerten wel tot de mogelijkheden behoorden, omdat het park laat opengesteld was. Verlichting was in dit geval niet echt noodzakelijk daar het heel laat klaar bleef.

Alles wijst uit dat de parkkiosk pas voor de eerste maal werd verlicht in 1888, naar aanleiding van de Internationale Tentoonstelling voor Hygiëne en Veiligheid die in het Leopoldpark werd georganiseerd. In de pers werd er toen heel veel aandacht besteed aan het feit dat men in het kader van die expo zowel het Leopoldpark als de kiosk elektrisch zou verlichten. Voor de duur van de internationale tentoonstelling werden er in het Leopoldpark nachtfesten met concerten georganiseerd. Precies omwille van die grote belangstelling en interesse vanwege de pers voor die elektrische verlichting van het park en de kiosk, meen ik over een bijkomend argument te beschikken dat mijn vermoeden staft dat de kiosk voorheen niet was verlicht. Deze elektrische verlichting was enkel maar voor de duur van de tentoonstelling, daar men hiervoor speciale machines had moeten laten overkomen.

Sinds wanneer de kiosk van een permanente elektrische verlichting werd, voorzien heb ik niet weten te achterhalen.

(SLOT)

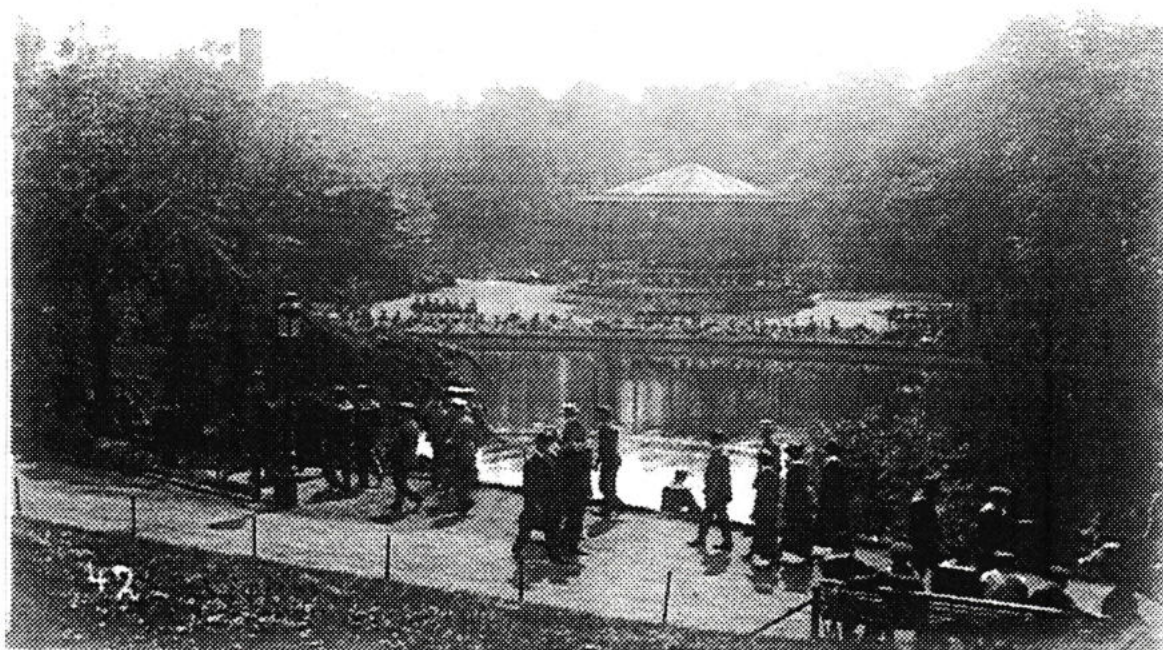
BIBLIOGRAFIE

- Archief van de Groendienst
- Archief Stadsbestuur Oostende
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 24.02.1864, nr. 3, pag. 14-16.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 14.03.1864, nr. 6, pag. 30-39.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 02.05.1864, nr. 9, pag. 49.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 28.01.1867, nr. 2, pag. 5.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 13.04.1867, nr. 6, pag. 31.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 05.06.1867, nr. 7, pag. 37.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 27.06.1867, nr. 8, pag. 43.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 30.12.1869, nr. 11, pag. 126 en 127.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 04.04.1870, nr. 3, pag. 15.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 12.07.1870, nr. 6, pag. 39.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 06.08.1870, nr. 7, pag. 46.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 25.03.1872, nr. 2, pag. 27.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 21.10.1872, nr. 10, pag. 77.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 11.07.1881, nr. 10, pag. 80.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 30.03.1885, nr. 8, pag. 41.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 20.04.1885, nr. 10, pag. 80.
- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende. Mémorial Historique*, 05.05.1885, nr. 11, pag. 84
- CORNILLY Jeroen, *Kiosken in West-Vlaanderen*, in *In de steigers - Monumentennieuws uit West-Vlaanderen*, jg. 5, nr. 2, 1998, pag. 42-45.
- DE HARLEZ de DEULIN Nathalie, *Les Kiosques à Musique*, Liège, 1992.
- *De Plate*, jg. 13, nr. 1, 1984, pag. 10.
- *De Plate*, jg. 13, nr. 3, 1984, pag. 70.
- DESCHACHT Daniël, *Straatnamen van Oostende van A tot Z*, Oostende, 1998
- *De Zeewacht*, jg. 92, 04.07.1986, nr. 27, pag. 72/6.
- *De Zeewacht*, 11.12.1998
- *Echo d'Ostende*, jg. 7, 16.07.1871, nr. 701, pag. 2.
- *Echo d'Ostende*, jg. 12, 17.08.1876, nr. 1235, pag. 2.
- *Echo d'Ostende*, jg. 12, 20.08.1876, nr. 1236, pag. 2.
- *Echo d'Ostende*, jg. 19, 31.05.1883, nr. 1939, pag. 3.

- *Echo d'Ostende*, jg. 19, 10.06.1883, nr. 1942, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 29.03.1885, nr. 2126, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 05.04.1885, nr. 2128, pag. 2-3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 19.04.1885, nr. 2132, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 26.04.1885, nr. 2134, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 03.05.1885, nr. 2136, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 10.05.1885, nr. 2138, pag. 2.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 21.05.1885, nr. 2141, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 28.05.1885, nr. 2142, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 14.06.1885, nr. 2147, pag. 3.
- *Echo d'Ostende*, jg. 21, 21.06.1885, nr. 2149, pag. 3.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 27.04.1862, nr. 4536, pag. 1.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 08.06.1862, nr. 4548, pag. 2.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 12.06.1862, nr. 4549, pag. 3.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 19.06.1862, nr. 4551, pag. 2.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 07.08.1862, nr. 4565, pag. 2.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 14.08.1862, nr. 4567, pag. 2.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 17.08.1862, nr. 4568, pag. 2.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 44, 31.08.1862, nr. 4572, pag. 1 en 2.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 56, 19.08.1876, nr. 5838, pag. 1 en 2.
- *Feuille d'Ostende*, jg. 65, 03.05.1885, nr. 586?, pag. 3.
- *Gemeentebld*, 14.03.1930, nr. 2, pag. 60.
- *Gemeentebld*, 24.04.1964, nr. 5, pag. 531.
- *Gemeentebld*, 28.08.1964, nr. 8, pag. 1101.
- *Gemeentebld*, 22.05.1997, nr. 5, pag. 1504 - 1507.
- *Gemeentebld*, 24.10.1997, nr. 9, pag. 2676.
- *Gemeentebld*, 28.08.1998, nr. 7, pag. 3685 - 3686.
- *Het Nieuwsblad*, 11.12.1998
- *Het Volk*, 07.01.1999
- *Rapport sur l'Administration et la Situation des Affaires de la Ville d'Ostende, Exercice 1882*, pag. 41.
- SMISSAERT Emile, *Kiosk op het Wapenplein*, verschenen in de brochure *Open Monumentendag Oostende, 12-13 september 1998, Oostende 1998*, pag. 13.-20.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1945*, pag. 188.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1946*, pag. 200.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1947*, pag. 226 en 227.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1948*, pag. 234 en 235.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1949*, pag. 257 en 259.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1950*, pag. 221 en 223.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1951*, pag. 253 en 256.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1952*, pag. 219 en 221.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1953*, pag. 218 en 221.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1954*, pag. 209 en 210.
- *Stad Oostende, jaarverslag 1955*, pag. 232 en 234.

Page 4916

ADDENDUM I

Concessiecontract Casino-Kursaal en Leopoldpark van 1864 - Luik Leopoldpark.

et les sous-lieutenants, 5 francs; pour toute la saison.

Les étrangers :

Pour huit jours, 4 francs par personne.
 Pour quinze jours, 6 " " "
 Pour un mois, 8 " " "
 Pour la saison, 10 " " "

avec faculté de prendre un abonnement supplémentaire de huit jours, moyennant de payer trois francs.

Les familles composées de plus de trois personnes, ne paieront que pour trois.

Le prix d'entrée au Casino pour toute personne non abonnée, est fixé à 3 francs par bal.

Les abonnés au Casino pour toute la saison jouiront d'une diminution d'un tiers sur le prix d'entrée, à toutes les fêtes extraordinaires qui seront données dans les salons du Casino pendant la saison, tant par le concessionnaire que par d'autres personnes qu'il aura autorisées à cet effet. Ils seront également admis sans rétribution à toutes les soirées dansantes qui seront données par le concessionnaire, en dehors des trois jours fixés à l'art. 2.

DU JARDIN LÉOPOLD.

Art. 15. Le concessionnaire fera jouer au jardin Léopold, du 1er juillet au 30 septembre, une bonne musique deux fois par semaine, le dimanche et le mercredi à 5 1/2 heures de l'après-midi et ces concerts dureront une heure et demie.

La musique sera composée de trente cinq exécutants.

Le concessionnaire s'interdit de donner aux mêmes heures, des concerts au Kursaal et au Pavillon des bains.

Art. 16. L'administration communale se réserve le droit de disposer de ce jardin n'importe quel jour de la semaine, lors même que déjà il aurait été indiqué.

Art. 17. Les étrangers convenablement mis pourront assister aux concerts du Jardin, sans devoir payer un droit d'entrée. Par contre, les habitants de la ville seront soumis pour cette fréquentation, au paiement d'une rétribution de cinq francs par famille et de fr. 2-30 par personne pour toute la saison.

Les officiers de l'armée et de la marine en garnison à Ostende seront, sous le rapport de ce droit d'entrée, considérés comme des étrangers.

Art. 18. En dehors des heures des concerts, l'entrée du jardin est également libre pour les habitants de la ville.

Art. 19. En cas de pluie ou de mauvais temps, le collège échevinal pourra dispenser le concessionnaire de donner des concerts aux jours fixés; mais dans ce cas, ce dernier sera obligé de donner le concert du dimanche, le lendemain lundi.

Art. 20. L'entrepreneur est tenu de placer pendant les concerts à l'entrée du jardin, un concierge chargé de contrôler les personnes qui entrent au jardin.

Art. 21. Les articles du règlement de police du 23 juin 1862, auxquels il n'est pas dérogé par le présent contrat, seront en vigueur pendant la durée des concerts.

DISPOSITIONS COMMUNES.

Art. 22. Tous les frais d'exploitation, n'importe de quelle nature, du Casino et du jardin Léopold, tels que musique, éclairage, surveillance, contributions, taxes etc., etc., seront à la charge du concessionnaire.

Art. 23. En compensation des avantages que la ville accorde à M. _____ pour la jouissance du Casino et du Jardin Léopold, il paiera annuellement à la ville une somme de trois mille francs. Ce paiement se fera le 15 septembre de chaque année.

Art. 24. Dans le cas où l'entrepreneur refusait ou négligeait de donner les fêtes mentionnées aux art. 2 et 16, il sera passible chaque fois d'une amende de fr. 200 au profit de la caisse communale.

Pour toutes les autres infractions au présent contrat, l'amende sera de 25 francs.

Art. 25. Afin d'assurer la pleine et entière exécution du présent contrat, le concessionnaire déposera entre les mains du receveur communal, un cautionnement de dix mille francs en fonds publics belges ou en numéraire.

Ce cautionnement devra, sous peine de résiliation du contrat, rester parfait pendant toute la durée de la concession.

Art. 26. En cas de non exécution du contrat, si par la suite la concession devait être retirée pour ce motif à M. _____, ce cautionnement restera acquis à la ville, à titre de dommages et intérêts.

Art. 27. Les frais résultant du présent acte, seront supportés par le concessionnaire.

M. LE BOURGEMESTRE propose l'envoi de ces pièces à l'examen et à l'avis de la commission de police et des bains.

— Cette proposition est adoptée à l'unanimité.

5e Approbation du compte des droits de quai et de bassin pour l'exercice 1863.

Le produit net s'est élevé :

En principal, à fr. 17,858-64
 Additionnels, 436-04

Ensemble, à fr. 18,294-68

— Le conseil approuve.

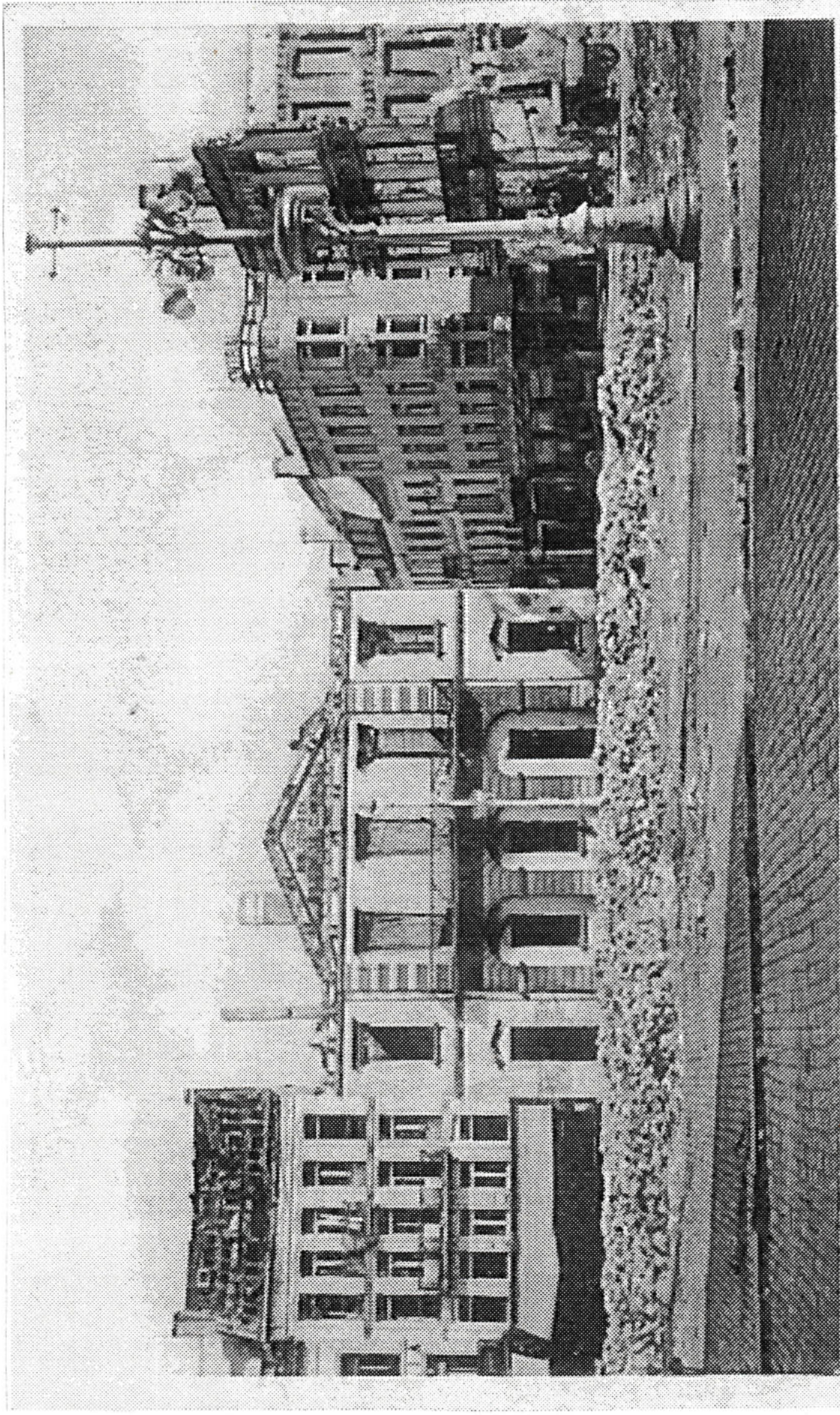
6e Projet de règlement fixant les attributions de la commission du gaz.

Il est donné lecture du rapport et du projet suivants :

Messieurs,

Comme le moment est arrivé d'organiser définitivement l'administration du gaz et que nous croyons qu'il faut créer à côté de l'administra-

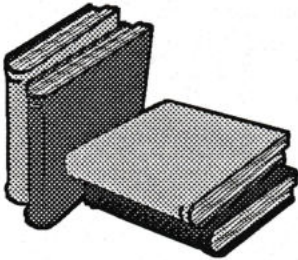

(195) D. 5. Oostende 1940 Wapenplaats

De Oostends(ch)e stadsbieb (3)

Dirk Beirens

In deel 5 van zijn mémoires, getiteld 'Verbannen in het vaderland' vertelt Karel Jonckheere (1906-1993) over het belang van de Oostendse stedelijke bibliotheek en zijn toenmalige bibliothecaris Carlo Loontiens:

(na het bombardement en de brand van 27/28 mei 1940)

"Ik durf me bijna niet omkeren om naar de ongelooflijke leegte te staren, waar eens de Oostenrijkse Hoge Wacht verrees, uit 1767, sinds 1861 de onvervangbare eclecticische bibliotheek met archief van deze oude beruchte zee-stad. Met Carlo Loontiens, de bijziende, steeds in het zwart gedoste bibliothecaris, heb ik in zijn zolderkamerachtig bureau mijn eerste boekje helpen maken, 'Tone de stierman', over de opstand van de vissers in de 15de eeuw.

Deze bibliotheek werd de tweede moeder van mijn hart, de vader van mijn gewarig hoofd. In de leeszaal met de lange groene tafel op de eerste verdieping mocht ik de hand drukken van Albert Einstein, die met zijn portrettist uit Roeselare, Alfons Blomme, wat babbelen kwam, hij woonde toen in De Haan (zie bijdrage: inschrijverslijst Ensormonument in het gidsenblad 1999-4).

Ik heb er Ensor zelfs horen schelden op Loontiens, omdat deze de Schepen van Kunst en Onderwijs, dokter Verhaeghe, niet vlug genoeg wist te overtuigen de voorkeur te geven aan een duurder gekleurde ets dan aan een gewone. Bij het weggaan hoorde ik Ensor iets mummelen van 'bout de chandelle mal allumé' en 'aussi petit d'esprit que de taille'.

Een gesprek met Carlo Loontiens: Oostende een stad zonder archieven

Bron: Het Visserijblad, jg. 8, zat. 27.07.1940, blz. 2

Nvdr

Dit artikel is (bijna) zeker door KJ geschreven maar werd niet opgenomen in zijn bibliografie: uit schrik als sympathisant van een (latere) col-laboratieverdachte te worden beschouwd?

Carlo Loontiens zou tijdens WO II uiting gegeven hebben van VNV-sympathieën. Daarvoor werd hij na de bevrijding in Brugge opgesloten en begon het stadsbestuur een afzettingsperiode die definitief beslecht werd in zijn nadeel in 1959.

Omer Vilain heeft in De Zeewacht van januari-februari 1997 in vier vervolgbijdragen een verhelderend relaas gegeven van 'Het drama van Carlo Loontiens', waarnaar ik verwijs voor wie er meer over lezen wil.

Het is bijna ongelooflijk en toch is het waar. Onze stad heeft geen groote bibliotheek meer; duizenden documenten en archieven, schilderijen ter waarde van miljoenen zijn in asch verpulverd.

En om zich hierover volledig en juist reken-schap te kunnen geven, wie konden wij daarover beter ondervragen, dan den ijverigen bibliothecaris Carlo Loontiens, die ons met zijn gewone bereidwilligheid ontvangt, zij het dan ook niet in zijn klein bureautje op de Groote Markt, maar wel in zijn privé-huis aan de E. Beernaertstraat. Veel moesten wij den schrijver van "Duin- en Strandverdediging" niet vragen, daarvoor is hij een te boeiend en aangenaam verteller.

Op onze eerste vraag, *hoe eigenlijk de brand geschiedde*, vertelde Loontiens ons:

-Het was op maandag 27 mei 1940, om 8.15 uur, dat een zware bom viel, juist voor de ingang van de bibliotheek en die het heele trapportaal vernietigde, vensters en deuren losrukte en alzoo den toegang tot de bibliotheek langs de trap afsloot. Ik heb

Het Fort Napoleon

Dirk Beirens

In de vorige bijdrage hebt u Carlo Loontiens aan het woord gehoord over het Fort Napoleon. Hij kan het niet meer beleven dat nu heel wat volk naar het fort 'stroomt'.

Het eerste project van de Stichting Vlaams Erfgoed (zie info 'meegedeeld in 'Activiteitenkalender') bestond in de restauratie en zo de materiële redding van het fort.

Maar ere wie ere toekomt, het was vooral door toedoen van de in 1991 opgerichte **vzw Fort Napoleon** dat de belangstelling voor het geklasseerde fort (KB 06.07.1976) levendig gehouden werd en dat aangevangen werd met de wetenschappelijke fortstudie.

De vzw streefde drie doelstellingen na:

- 1) behoud, restauratie en valorisatie, in de ruimste zin, van het fort
- 2) met alle beschikbare middelen het fort als historisch, militair, cultureel en natuurlandschappelijk belangrijk item te beschermen
- 3) het fort als regionaal, nationaal en Europees waardevol monument tot zijn recht te laten komen en open te stellen als memoriaal en ontmoetingsplaats.

Meer over de voorgeschiedenis van het fort en de bestemmingspogingen leest u het in nu al standaardwerk beschouwde '**FORT NAPOLEON**' van de auteurs Frank Ryon en Freddy Hubrechtsen, 2000, uitgeverij De Krijger, Erpe, in de reeks 'België onder de wapens' speciaal nr. 1., 200 blz., 995 BEF.

Ondertussen zijn de 'Veertien dagen van het fort' (7-23 april 2000) achter de rug.

Het prachtige openingsweekend (8/9 april) werd gevolgd door een scala van activiteiten met heel wat optredens en kindersanimatie. Er is een historische tentoonstelling, er zijn rondleidingen en tot 7 mei liep een kunstproject 'Fortnap & Mason'.

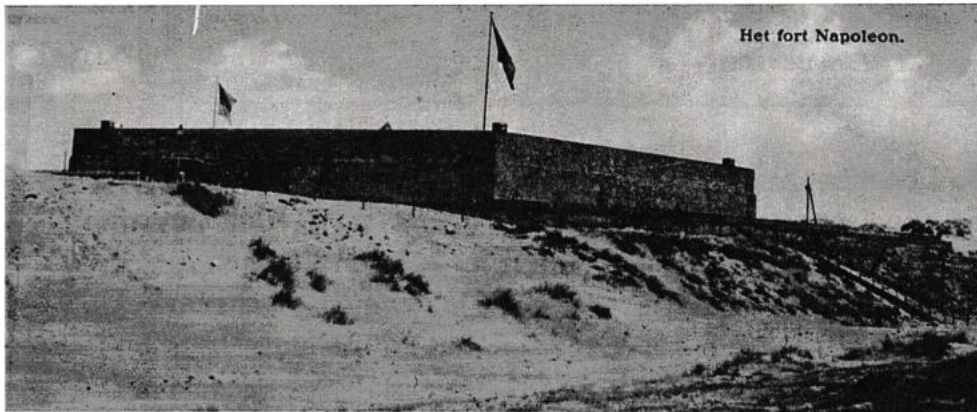
De reacties op de architecturale terrasingreep gaan van 'heel origineel' tot 'pure verminking'. **Persoonlijk** heb ik er geen problemen mee omdat het cafetarium in het monument geïntegreerd is en niet zoals in Raversijde esthetisch vloekt. Bovendien is het heel donker en koud in het fort en zo komt er meer licht en warmte binnen en is het gezelliger zitten. Het is allernoodzakelijkst dat het fort ook wat opbrengt om het blijvend in stand te houden. Bovendien is er zo meer kans dat mensen langer in deze voorlopig desolate buurt blijven hangen. Minder geslaagd vind ik de zware 'metalen' toegangsweg. Het voorgaande blijft een individuele bedenking.

Het staat buiten kijf dat Carlo Loontiens in het interbellum de redder van het fort werd. Zijn inbreng en de uiteindelijke realisatie van het formuseum worden uitvoerig in hogervermeld standaardwerk beschreven.

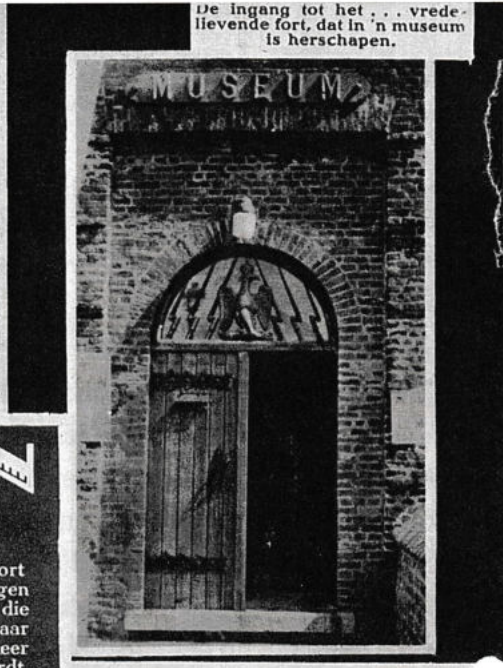
Als presentje krijgt u op de vorige bladzijden een anoniem, geïllustreerd artikel over het fort aangeboden dat verscheen in het weekblad ABC, editie van 19 mei 1935. U moet hier en daar wel wat puzzelen om de teksten aaneen te rijgen. De fotoillustraties zijn de klassieke gezichten.

In een minder bekende bijdrage over het Fort Napoleon vertelt Loontiens: "Wij hebben dus slechts de voorwerpen te beschrijven, welke er te zien zijn. In het fort zijn er natuurlijk enkele beelden en souvenirs van den Franschen keizer. Reeds bij den ingang zien wij twee borstbeelden van hem. Het eene stelt hem voor als een jong generaal en is trouwens een afgietsel van een werk van Charles-Louis Corbet, die het in 1798 in het salon te Parijs exposeerde. Het andere stelt hem voor als een Romeinschen keizer en... (meer in het volgende nummer.)

Het fort Napoleon.

De ingang tot het ... vredelievende fort, dat in 'n museum is herschapen.

HET FORT NAPOLEON

De ingang van het museum.

Vroeger kreeg men toegang tot het Fort door een ophaalbrug. Na de herstellingen werd er een betonnen brug geplaatst, die min of meer aan het uitzicht schaaft, maar die aanduidt dat het gebouw tot meer vredelievende doeleinden gebruikt wordt.

Om het binnenste meer te verlichten heeft men van de schietgaten vensters en deuren gemaakt; dit was geen gemakkelijk werkje, daar de muren stevig en dik zijn.

De steunmuur heeft aan zijn basis drie meter dikte, en aan den top een meter. De muren van het Fort zelf zijn 2,60 meter dik.

slechts langs een zijde verlicht, daar langs den kant van den koer zalengemaakt zijn.

Midden het Fort bevindt zich de „koer” of binnenplaats, een vijfhoek van 8,73 meter zijde. Het publiek houdt echter meer van het terras, dat zich boven de eerste verdieping bevindt, en dat men langs een smalle trap bereikt.

Een hooge muur omringt het geheel. In de vijf hoeken heeft men verhoogingen aangebracht, om de personen toe te laten ook iets van het panorama te bewonderen.

Laat ons nu eindelijk vertellen door wie en waarom het Fort Napoleon gebouwd werd.

Toen Napoleon I, den 13en Februari 1798 Oostende voor de eerste maal bezocht, vatte hij het plan op deze stad te versterken, om er garnizoenen te plaatsen, voor zijn tocht naar Engeland.

Nog vóór zijn plan uitgewerkt was, belegerden Engelsche troepen de stad Oostende. 1.200 soldaten ontscheepten en verschansten zich in de duinen. Tweemaal spoorden ze het garnizoen van Oostende aan zich over te geven. Op hun weigerend antwoord deed de Engelsche generaal de sluizen van Sas-Slijkens springen, maar het water dreigde de Engelsche troepen te omsingelen. Ze vlucht-

Zicht op de binnenplaats.

Midden de duinen, ten zuiden der Oostendse haven, verheft zich het Fort Napoleon. Een weg leidt, langs den vuurtoren om, naar het fort.

Een vluchtig overzicht van een plan der Stad Oostende uit 1850, in het Fort bewaard, bewijst ons hoe verbaasd snel de duinen rond Oostende verdwenen zijn, vooral ten Westen.

Rond de helft der vorige eeuw, waren er tot op 400 m. zuidwaarts van 't Fort duinen. Heden ten dage blijft er bijna niets meer van over. Het zand is gebruikt om wegen aan te leggen en om huisjes te bouwen in het nieuwe kwartier rond den vuurtoren. Men voorziet, dat binnen zeer korten tijd het Fort buiten den duinengordel zal liggen.

Het Fort bestaat uit twee deelen: het middendeel, het eigenlijke Fort, en een steunmuur, van het hoofdgebouw gescheiden door een 10 meter breede gracht.

Het Fort heeft den vorm van een vijfhoek. De muur heeft denzelfden vorm, alleen zijn de hoeken afgerond.

De gracht is verdeeld in vijf deelen door de daken van de galerijen, waarin zich de vinderlagen bevinden, die ruim voorzien zijn van schietgaten.

Het Fort is zóó gebouwd, dat zelfs, wanneer de „vijand” de gracht ingenomen had, de verdedigers van uit de „vinderlagen”, hun egenstrevers konden beschieten, zonder aan de vijandelijke kogels blootgesteld te zijn.

Men heeft berekend dat er 8.772 m³ steenen en mortel gebruikt is, voldoende om veertig huizen van twee verdiepingen te bouwen, of om een baan van 1.500 meter lang op 10 meter breed te plaveien.

Laten we eens het Fort binnentreden. De eerste verdieping vertoont twee galerijen, die rondom het gebouw liggen. De buitenste galerij is de grootste: haar vijf gangen hebben ieder 25 meter lengte en 3,52 meter breedte. Deze galerij is verlicht door vijftien vensters. De middengalerij is kleiner, daar men er de woning voor den huisbewaarder gebouwd heeft. De benedenverdieping vertoont dezelfde galerijen. Alleen zijn deze

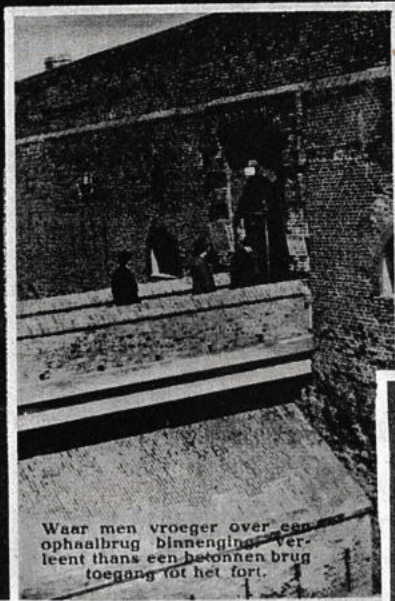

De duinenwal aan den zeeant.

verschillende zalen. Er bleef echter niet veel van over, toen het volk er toegang kreeg. Alles werd vernield, tot zelfs muren werden ingebeukt. Het Fort werd een ruïne.

Het is slechts in 1927 dat men op de idee kwam in het Fort een museum in te richten. De noodige herstellingen werden aangebracht, woonkamers voor den huisbewaarder werden

Waar men vroeger over een ophaalbrug binnenging. Verleent thans een betonnen brug toegang tot het fort.

EEN MUSEUM, DAT DOOR WEINIGEN IS GEKEN

tweede maal door de Engelschen overvallen te worden.

Geld werd niet gespaard. Evenals voor de versterkingen van Antwerpen, werd voor het Fort van Oostende op niets gezien.

Voor de grondwerken werden Spaansche gevangenen gebruikt: meer dan vijfhonderd werkten er aan. Voor het bouw- en houtwerk werden Vlamingen opgeroepen.

Volgens archieven, bewaard in het Ministerie van Oorlog te Parijs, konden er 260 man plaats nemen in het Fort. Het was voorzien van 46 kanonnen.

ten achteruit, de duinen verder in. Midden den nacht stak een ware storm op, die de verdere ontschepping bemoeilijktte.

Middlerwijl hadden de 150 Oostendische grenadiers hulp gekregen. 's Anderendaags vond een gevecht in regel plaats. Na twee uren was het Engelsche leger overwonnen. Twee generaals en enkele honderden soldaten vonden er den dood.

Na dien slag werden de oude vestingen van Oostende zeer versterkt. In 1803 werd er een begin gemaakt met de nieuwe versterkingen. Aan den ingang van de haven werd een plateau gemaakt, dat vijf stukken „36" kon dragen. Verder in de duinen werden kleinere plateau's aangelegd.

Ook in dien tijd bestonden reeds spionnen... Zoodra het bekend was dat groote werken uitgevoerd werden aan de kust, stuurden Engeland en andere groote mogendheden spionnen. Een der bijzondersten was baron van Bulow, die gevat en op 6 December 1803 gefusilleerd werd. Na het bezoek van Napoleon en Marie-Louise aan Oostende in 1805 werd er met het bouwen van het Fort aangevangen.

Het groote plateau volstond niet meer. De Keizer vreesde een

Een muurschildering van den Duitscher Pieper. De Duitsch - Oostenrijksch - Turckische adelaars tegenover de dierenwereld der gealleerden...

Dit schilderij werd tijdens den oorlog door den Duitscher Pieper op de binnemuren van het fort aangebracht. Het stelt den Duitschen „Barbar" (sic) voor, die al de gealleerden den kop heeft afgeslagen...

gebouwd, electriciteits-, water- en gasleidingen werden aangelegd. Gedurende den winter 1931-'32 werd er duchtig gestookt en verlicht, om de muren te drogen. Pinksteren 1932 werd het museum geopend. Een honderdtal foto's, enkele schilderijen, oude meubelen, voortkomende van het oud-museum Liebaart, vulden de zalen. Langzaam vergrootte de verzameling. Op het oogenblik bezichtigt men er nevens oude kanonnen en geweren, een reeks fijne faience-tellooren, kannen, aarden potten en vele gravuren en medailles, die dateren van het Keizerrijk. Het museum bezit twee bustes van Napoleon. Het eene is een reproductie van het kunstwerk van den beeldhouwer Charles Corbet.

Nadat de bezoeker deze souvenirs van het Fransche tijdperk bezichtigd heeft, leidt de gids hem naar het oorlogsmuseum 1914-'18 dat zooals de vele musea in dien aard, niets anders bergt dan kanonnen, geweren, bommenwerpers, machinegeweren, obussen, enz.

Een reeks foto's, scènes der bezetting voorstellende, versieren de muren.

Buiten deze voorwerpen, heeft het museum een gansche reeks schilderijen die betrekking hebben op de Kurzaal, de oude badstad, de visscherij, enz.

Het bestuur van het museum kocht verscheidene schilderijen aan: o.a. van Jan de Clerck, Jef Dutillen, Van Hoye, Keuller, enz. Van het museum voor Schoone Kunsten werden ook schilderijen overgebracht.

Dit alles maakt van Fort Napoleon een interessante plaats, en het hoeft ons niet te verwonderen, dat het jaarlijksch meer en meer toeristen aanlokt.

Lang na het tijdperk van Napoleon, deed het nog dienst als versterking. Tijdens den Fransch-Duitschen oorlog, werden er Fransche gevangenen in onder gebracht.

Nadien werd het gebruikt als onderkomen voor de burgerwachten, die er drie à vier maal per jaar oefeningen deden.

Langzaam verviel het Fort, er kwamen alleen nog kinderen, op avonturen uit.

Toen kwam 1914. Niet zoodra waren de Duitsche legers in Oostende aangekomen, of het noodige werd gedaan om het Fort bewoonbaar te maken. Achter het Fort, midden de duinen, werd een batterij geplaatst die de ontschepping van vijandelijke booten moest beletten.

Toen het Deutsche leger in 1918 Oostende verliet, was het Fort een echt paleis: mooie meubels, schilderijen, tapijten versierden de

geslagen. Voeg daar nu bij dat de huisbe-
waarder het museum verlaten had, zoo
kunt u zich gemakkelijk inbeelden, dat
allerlei dieven er zeer vrij spel hadden.
Ziende, dat er hiertegen niets te doen was,
heb ik dan maar onmiddellijk beslist alles
wat eenige waarde had en dat nog over-
bleef, in de kelders van het Gerechtshof te
bergen. Zoo zijn zeer kostbare zilveren
munten verdwenen, alsmede de sabel van
burgemeester Van Iseghem en schepen
Verhaeghe, en dergelijke.

Ook de arend zittend op een wereldbol op
het koertje, dat, nochtans niet veel beteke-
nis had, werd moedwillig stukgeslagen,
zoals de meeste uitstalkasten.

*Wat denkt u meneer Loontiens voor de toe-
komst?*

Naar mijn mening zal het nog lang duren,
alvorens het fort Napoleon als museum zal
heringericht worden. Men moet ook reke-
ning houden dat vele documenten die ik in
het dubbel had en die het museum versier-
den, thans in de bibliotheek of het stadsar-
chief zullen moeten ondergebracht worden.

Dan is er nog de volgende factor. Daar de
verwoestingen te hevig zijn geweest voor
zoo'n korten duur, dat de herstelling ervan
zeer lang duren zal en dit ten nadeele van
het cultureele leven.

Wat mijn bibliotheek betreft, ik zou graag
hebben dat men deze niet meer op dezelfde
plaats heropricht, uit mening dat zij er zich
zeer slecht bevond. Men kon er niet lezen,
omdat er te veel gerucht was door zomer-
concerten, carillonspel, de marktdagen enz.

Ook leed de Wapenplaats eronder wegens
het feit dat de bibliotheek daar een zeer
donkere hoek vormt, en een plein moet ver-
lichte gevels hebben... Daar men binnen-
kort het doek van Bastin uit het
Ijzerpanorama (nvdr op de plaats van het
huidige stadhuis - zie ook opschrift 'Site du
panorama' op de gevel van de handelszaak
aan de Alfons Pieterslaan tegenover ingang
stadhuis) zal komen halen en de conciërge
ook reeds verhuisd is, zou ik daar graag
mijn tenten opslaan, en een circulaire bibli-
otheek oprichten in navolging van zekere
buitenlandse instellingen. Hierdoor is het

gebruik van ladders uitgeschakeld. Daar ik
thans niet over het nodige aantal boeken
meer beschik, zou men de bovenste gaande-
rijen kunnen voorbehouden voor tentoon-
stellingen van schilderijen over Oostende en
andere documenten.

In elk geval houdt Schepen Devriendt zich
flink met deze zaak bezig en het zal niet
lang meer duren voor wij hebben een defini-
tieve plaats. Voorloopig zal de kostschool
van het Atheneum daarvoor gebruikt wor-
den.

*Hoeveel boeken hebt u thans nog kunnen
verzamelen?*

Ik moet hier eerst en vooral de heer Legier
noemen, leeraar aan ons Atheneum, die
spontaan zijn medewerking verleende tot
het inzamelen van boeken en op dit oogen-
blik een 700-tal heeft vergaard. Ik heb er
een 500 rondgehaald. Hiermee kunnen we
reeds beginnen maar de bibliothecaris van
de Visserijbibliotheek, de heer Decerf, heeft
zich bij mij aangemeld en verklaard, dat hij
bereid was de 3.000 boeken ter mijner
beschikking te stellen van de Visserijbibli-
otheek en deze als een onderdeel van de
Stadsboekerij te beschouwen. Of ik hiermee
ingenomen ben, hoef ik niet te zeggen. Ik
verhoop dan ook dat met deze prachtige
samenwerking die alle standen der stad
vereenigt, leerzame lectuur aan de Oost-
endse bevolking kan gegeven worden, te
meer daar mij steun werd toegezegd vanwe-
ge Staat en Provincie.

En hierop hebben wij den sympathieken
bibliothecaris verlaten, met wie we ruim
anderhalf uur gezellig zaten te praten, her-
inneringen ophalend en eens te meer getui-
gen van de liefde voor de stad en de kunst-
schatten eraan verbonden.

Carlo Loontiens is een goed mens, een hel-
per, een strijder voor de geestelijke ontwik-
keling van het volk.

Vriend Loontiens, moget gij beleven dat uw
bibliotheek nog grooter en interessanter
worde dan ooit te voren, geborgen in een
modelbibliotheek samen met een fort
Napoleon waar iederen dag honderden
bezoekers zouden naar stromen, dat is onze
innigste wens.

Uit het verslagboek van een Oostends politieagent (2)

(familienamen bekend maar uit 'kiesheid' niet voluit weergegeven!)

Redactie

24 juli 1909

Om 9 uur 's avonds in overtreding genomen Jean-Baptist H. en zijn vrouw Virginia B. om hunnen winkel niet te sluiten op het gesteld uur. (5 frank – vrijgesproken)

3 augustus 1909

Om 3 uur 's namiddags in overtreding genomen Antoine B., conducteur de l'Hotel Café Royal om de voorbijgangers lastig te vallen met zijne spijskaarten. (1 frank)

22 augustus 1909

Op dienst zijnde in de Kleine Kaaistraat zag ik en mijn collega zekeren Gerard D. zijne vest aftrekken en beriep iemand met hem te willen vechten. Zijne vrouw nam hem bij den arm en deed hem naar huis en dan verklaarde ons Charlotte C. dat Peter B. in den gang der Visschersgilde gewaterd had en daardoor met den broeder van D. in ruzie was gekomen. Wij hebben er niets van gezien. (B. 1 frank of 1 dag voor te wateren)

19 januari 1910

Om 9 1/2 uur 's avonds werden wij geroepen bij Louis H.-S. die ons verklaarde alsdat zekeren G., loods, die bij hem woonde hem bedreigde met te zeggen alsdat hij binst de 7 dagen dat hij thuis was, de glazen deur zou inslaan en hem vermoorden en verder ook alles aan den hals brengen en hun allen de kop afsnijden. (geen vervolg)

27 januari 1910

Rond 10 3/4 uur 's morgens werd ik aangespro-

ken door Andries B. die mij zegde eene sneeuwbal in den hals getroffen te hebben van zekeren Arthur L. en dat hij daarvoor een klacht zou indienen. Ik bemerkte inderdaad L. met nog drie andere gasten aan het smijten met sneeuwballen en verbood hun zulks te doen en een hunner Charlo A. zegde mij zet mij maar op den boek, ik zit er weinig mede in. Arthur L. zegde aan Andries B. kust mijn kl... en den agent van politie ook. Ik hoorde het hem niet op het oogenblik zeggen maar gekomen achter het reddingsgebouw verweeten hem enige visschers dat hij het gezegd hadt en hij antwoorde Ja ik heb het gezegd omdat het toch ik niet geweest is die heeft gesmeten. Ik vroeg hem dan wie het geweest was en hij zegde mij Ko Lul, een zekere D. bedoelende. Ik hadt reeds in den morgen L. en A. verboden te smijten en om 11 1/2 uur was A. nogmaels aan het smijten met Jerome V.R.

(geen vervolg)

13 februari 1910

Om 3 1/2 uur 's morgens ons verplicht vindende de herberg te doen sluiten van Jean-Pierre M. uit oorzaak van nachtgeraas (zingen) hebben wij met drieën al het volk den herberg doen verlaten en toen allen buiten waren, begon Michel V.N. opnieuw te zingen. Wij hebben hem gezegd dat hij in overtreding zou genomen worden en hij trok binnen bij Alphonse J. waar hij boven woont en hij vroeg een glas bier doch hij heeft het niet uitgedronken. Wij hoorden hem zeggen: wij zijn daar buitengezet van de pliche maar hadden wij niet gegaan wat zouden zij wel gedaan hebben maar kan ik een van die mannen eens alleen tegenkomen die bastaards, ik zal ze op hunne muile slaan die nieuweerds

ik zal hun langs hier en langs daar ik zal hun wel vinden. Dit alles werd gezegd in de aanwezigheid van vier gekende personen. De brigadier stak de deur open en vroeg hem of hij weldra wilde zwijgen en hij trok onmiddellijk naar zijn bed.

(geen vervolg)

20 maart 1910

Om 9 1/4 uur in overtreding genomen Smis-Valcke om een hoop keien onverlicht in de Wittenonnenstraat te laten liggen.

(geen vervolg)

2 juni 1910

In overtreding genomen Smis-Valcke wegens grond te laten liggen ter Wittenonnenstraat onvoorzien van licht.

(1 frank)

3 juni 1910

Om 8 3/4 uur 's avonds in overtreding genomen Augusta P. om haren hond ongemuilband te laten lopen in de Kapellestraat. Dezen hond was

niet overgegeven aan de provinciale taks.

(5 frank of 1 dag en 4,80 frank voor de ontvanger)

25 juli 1910

Om 10 uur 's avonds hoorde ik opeens roepen: Pierre is het mij die gij hebben moet, ik ben hier, ja, ik ben hier. Toen ik erbij kwam lagen Gustaf J. en Pierre C. in den grond te vechten. Ik heb J. ervan getrokken en daar hij nogal brutaal was medegenomen naar het politiebureel. C. kwam ook mede en zegde dat J. zijn vest had afgedaan en dat het reeds den 2den maal was dat zij dien avond hadden gevochten voor Lucie V.

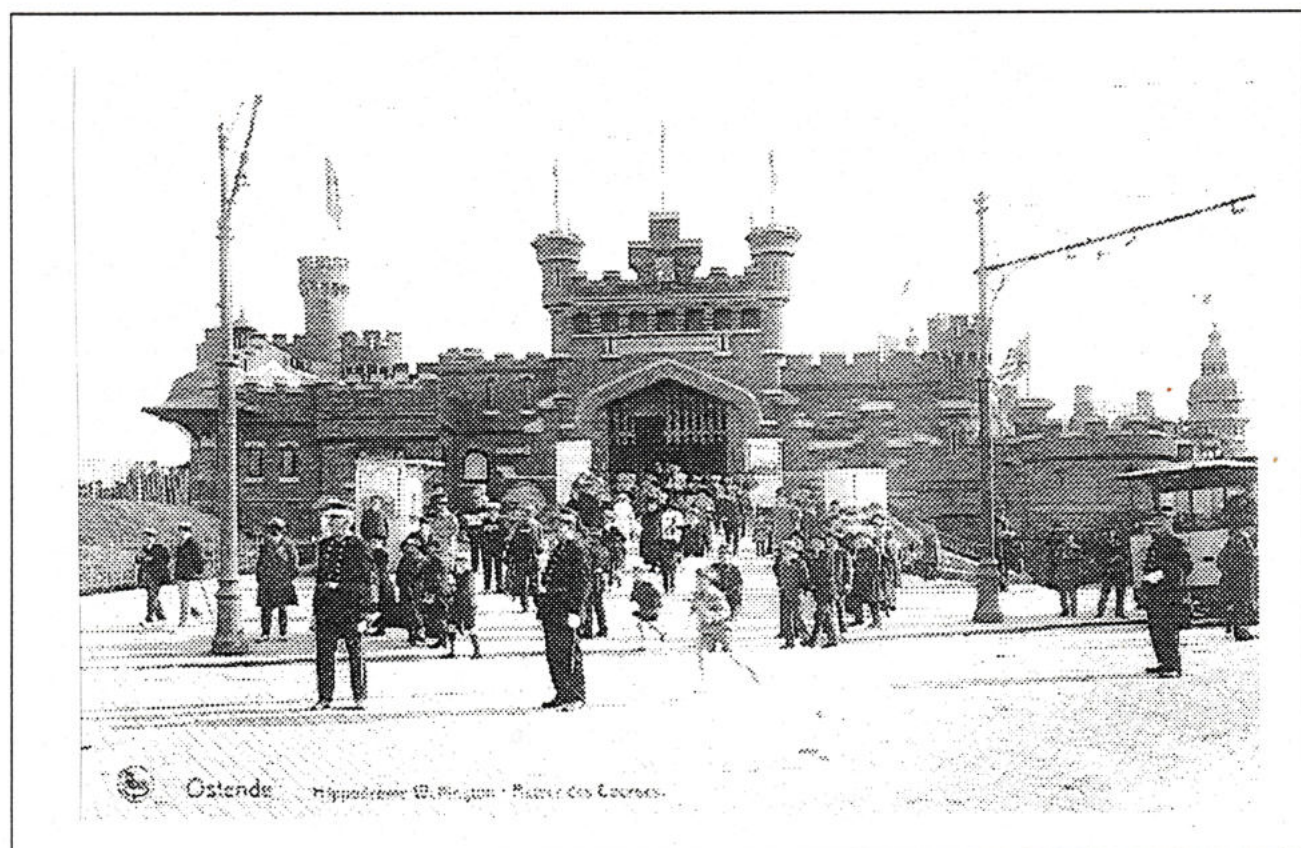
J. was aan de neus gekwetst en C. had een blauw oog.

(5 frank of 1 dag)

10 augustus 1910

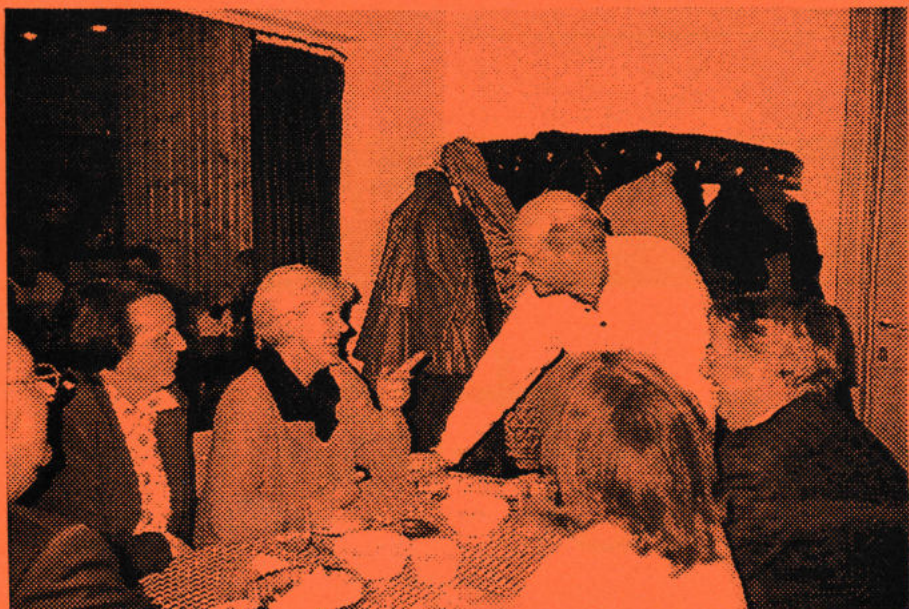
Om 4 ure 's morgens in overtreding genomen Richard V.C. om zijn fruit te vroeg op de markt te lossen.

(3 frank of 1dag)

Ostende Hippodrome W. Ringen - Races des Courses.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartcontract**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

